

Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Проблемна заборгованість банків України на прикладі АТ «Ощадбанк»

Рівень вищої освіти бакалавр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і найменування

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Код і найменування

Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування
Найменування

Шифр КвРФБС.022159.01.06.00

Виконав здобувач IV курсу, група ФБС-22-1

Підпис

Віталій МАЛАЩУК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник: канд. екон. наук, доцент

Підпис

Катерина ЛАРІОНОВА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер

Підпис

Юна ДОШЕНКО
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:

В. о. завідувача кафедри фінансів
банківської справи, страхування та
фондового ринку

Підпис

Ірина ФОРКУН
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

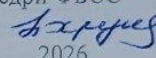
15. 06. 2026 р.

Хмельницький 2026

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління
 Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
 Рівень вищої освіти бакалавр
 Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і найменування
 Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Код і найменування
 Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Найменування

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Завідувач кафедри ФБСС

Ніла ХРУЩ
09 02 2026

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Малащук Віталія Ігоровича

Прізвище, ім'я, по батькові здобувача

1 Тема роботи Проблемна заборгованість банків України на прикладі АТ «Ощадбанк»

Керівник роботи Ларіонова Катерина Леонідівна, канд. екон. наук, доцент
Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання

Затверджено наказом ректора університету від 20.01.2026 р. № 7 (додаток № 5)

2 Термін подання здобувачем роботи на кафедру з 05.06.2026

3 Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні акти; спеціальна методична та наукова література (вітчизиняні та зарубіжні видання); періодичні видання за темою дослідження; фінансова звітність АТ «Ощадбанк»

4 Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1 Теоретичні основи проблемної заборгованості в банківській діяльності;

2 Аналітико-практичні аспекти проблемної кредитної заборгованості банків України;

5 Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень);

1. Систематизація наявних підходів до визначення поняття «проблемний кредит»;

2. Основні ознаки виникнення проблемних кредитів;

3. Основні причини виникнення проблемної кредитної заборгованості;

4. Систематизація проблемних кредитів за основними класифікаційними ознаками;

5. Аналіз динаміки кредитного портфеля банків України та рівня проблемної заборгованості за 2023-2025 роки;

6. Динаміка частки непрацюючих кредитів в кредитному портфелі банків України в 2023-2025 роках;

7. Динаміка непрацюючих кредитів десяти найбільших банків України за обсягом кредитного портфеля;

8. Динаміка, структура активів, пасивів та фінансових результатів АТ «Ощадбанк» у 2023-2025 роках;

9. Динаміка обсягу та частки непрацюючих кредитів АТ «Ощадбанк» за 2023-2025 роки

10. Напрями зниження проблемної кредитної заборгованості АТ «Ощадбанк»

6 Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

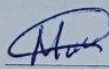
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7 Дата видачі завдання 9 лютого 2026 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва розділу кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітка
1 Затвердження плану кваліфікаційної роботи	до 9.02.2026	<i>викорано</i>
2 Аналіз, систематизація економічної літератури, збір та обробка статистичних матеріалів, фінансової звітності за темою кваліфікаційної роботи	до 27.02.2026	<i>викорано</i>
3 Написання текстової частини кваліфікаційної роботи	до 25.05.2026	<i>викорано</i>
4 Підготовка ілюстративних матеріалів та оформлення кваліфікаційної роботи	до 01.06.2026	<i>викорано</i>
5 Попередній захист кваліфікаційної роботи	з 5.06.2026	<i>викорано</i>
6 Захист кваліфікаційної роботи	з 17.06.2026	

Здобувач

Підпис

Віталій МАЛАШУК

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник кваліфікаційної роботи

Підпис

Катерина ЛАРІОНОВА

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

АНОТАЦІЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Здобувач Малащук Віталій Ігорович, IV курс, група ФБСз-22-1
(Прізвище, ім'я, по батькові, курс, група)

Керівник Ларіонова Катерина Леонідівна, канд. екон. наук, доцент
(Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Тема роботи: Проблемна заборгованість банків України на прикладі АТ «Ощадбанк»

Ключові слова: проблемні кредити, непрацюючі кредити, кредитний портфель

Метою роботи є розширення теоретичних та методичних основ розуміння природи проблемної заборгованості банківських установ, а також оцінювання рівня якості кредитного портфеля українських банків в умовах економічної нестабільності

Предметом дослідження – є сукупність теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо процесу регулювання і зниження проблемної кредитної заборгованості банків України в умовах нестабільності фінансового середовища.

Об'єктом дослідження – є проблемна заборгованість банківських установ України та закономірності її формування в умовах фінансової нестабільності

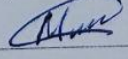
За результатами дослідження сформульовані такі висновки: Підводячи підсумок аналізу фінансово-господарської діяльності банку, можна зробити висновок, що результат його роботи за 2023-2025 роки свідчить про його стресостійкість, ефективність, адаптивність та гнучкість. Подальший розвиток АТ «Ощадбанк» буде спрямований на досягнення стратегічних цілей з урахуванням поточних обставин у країні та світі. Високі фінансові результати АТ «Ощадбанк» демонструють його прагнення до довгострокового сталого розвитку.

Визначені такі перспективи (шляхи) розвитку: На основі результатів проведеного аналізу сформульовано та обгрунтовано пропозиції щодо зниження проблемної кредитної заборгованості АТ «Ощадбанк» запропоновано комплекс заходів щодо зниження рівня проблемної кредитної заборгованості АТ «Ощадбанк», систематизованих за двома рівнями: макрорівнем і мікрорівнем. Реалізація запропонованих заходів дозволить АТ «Ощадбанк» наблизити показник NPL до середнього рівня по банківській системі та підвищити загальну якість кредитного портфеля в умовах повоєнного відновлення економіки України.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку джерел посилання та додатків. Загальний обсяг роботи складає 56 сторінок, що містять 13 таблиць та 3 рисунки. Перелік джерел посилання нараховує 33 найменування.

Дата виконання кваліфікаційної роботи 1.06.2026

Дата захисту кваліфікаційної роботи з 17.06.2026.

Здобувач Віталій МАЛАЩУК
(підпис, ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

ЗМІСТ

	С.
Вступ	5
1 Теоретичні основи проблемної заборгованості в банківській діяльності	8
1.1 Економічна сутність та причини виникнення проблемної заборгованості	8
1.2 Класифікація та основні методи зниження проблемної заборгованості	16
2 Аналітико-практичні аспекти проблемної кредитної заборгованості банків України	24
2.1 Аналіз сучасного стану проблемної заборгованості банків України та фінансово-господарської діяльності АТ «Ощадбанк» у 2023-2025 роках	24
2.2 Аналіз кредитного портфеля та напрями зниження проблемної кредитної заборгованості АТ «Ощадбанк»	41
Висновки	53
Перелік джерел посилання	57
Додатки	62

ВСТУП

Проблемна заборгованість є одним із ключових викликів для банківської системи України, особливо в умовах тривалої економічної нестабільності, воєнного стану та структурних трансформацій фінансового сектору. Накопичення непрацюючих кредитів (NPL) суттєво знижує фінансову стійкість банків, обмежує їхню кредитну активність та перешкоджає ефективному перерозподілу капіталу в економіці. За даними Національного банку України, частка непрацюючих кредитів у вітчизняній банківській системі залишається на критично високому рівні порівняно з показниками країн Європейського Союзу, що свідчить про системний характер проблеми та необхідність її всебічного дослідження.

Актуальність теми зумовлена також тим, що зростання обсягів проблемної заборгованості безпосередньо впливає на платоспроможність банківських установ, підриває довіру вкладників та інвесторів, а також ускладнює відновлення економіки країни в післявоєнний період. Дослідження причин виникнення, методів оцінки та шляхів мінімізації проблемної заборгованості набуває як теоретичного, так і практичного значення для забезпечення стабільного функціонування банківського сектору України.

Дослідження зазначеної теми знайшло відображення в наукових працях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Зокрема, питаннями проблемної кредитної заборгованості банківських установ, чинників її виникнення та методів оцінки займалися такі вчені, як: Андрос С. В., Волкова Н. І., Крухмаль О. В., Крупка М. І., Миколишин М. М., Огородник В. В., Олійник А. В., Осечко І. О., Приказнюк Н. В., Яременко О. Р. тощо. У працях цих дослідників розглядаються теоретичні засади класифікації непрацюючих кредитів, методологічні підходи до визначення рівня кредитного ризику, а також практичні аспекти формування резервів під кредитні збитки.

Разом із тим, незважаючи на значний науковий доробок у цій сфері, низка питань залишається недостатньо дослідженою. Зокрема, потребують подальшого вивчення особливості формування та динаміки проблемної

заборгованості в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення економіки України, а також специфіка кредитного портфеля державних банків у цей період. Зазначене обумовлює доцільність подальшого дослідження даної теми.

Метою кваліфікаційної роботи є розширення теоретичних та методичних основ розуміння природи проблемної заборгованості банківських установ, а також оцінювання рівня якості кредитного портфеля українських банків в умовах економічної нестабільності.

Для досягнення зазначеної мети в роботі передбачено розв'язання таких завдань:

- обґрунтувати теоретичні основи дефініції «проблемна заборгованість» та «непрацюючі кредити»;
- дослідити систематизацію проблемної заборгованості банківської установи за різними ознаками;
- визначити основні чинники та наслідки появи проблемних кредитів для банківських установ;
- проаналізувати динаміку та якість кредитного портфеля банківських установ України та визначити рівень їх проблемної заборгованості за 2023-2025 роки;
- проаналізувати фінансово-господарську діяльність АТ «Ощадбанк» за 2023-2025 роки;
- дослідити динаміку та якість кредитного портфеля банку АТ «Ощадбанк» за 2023-2025 роки;
- розробити напрями зниження проблемної кредитної заборгованості клієнтів за 2023-2025 роки.

Об'єктом дослідження – є проблемна заборгованість банківських установ України та закономірності її формування в умовах фінансової нестабільності.

Предметом дослідження – є сукупність теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо процесу регулювання і зниження проблемної кредитної заборгованості банків України в умовах нестабільності фінансового середовища.

Методи дослідження: системно-структурний аналіз – для вивчення

сутності проблемної заборгованості, її складових елементів та взаємозв'язків між чинниками, що зумовлюють її виникнення в банківській системі України; порівняльний аналіз – для зіставлення показників рівня непрацюючих кредитів АТ «Ощадбанк» із середніми значеннями по банківській системі та оцінки динаміки змін кредитного портфеля; економіко-статистичний аналіз – для обробки даних щодо обсягів та структури проблемної заборгованості, динаміки її змін у розрізі окремих періодів та категорій позичальників; узагальнення та систематизація – для впорядкування теоретичних підходів до класифікації проблемних кредитів та визначення методів їх оцінки; графічний метод – для наочного відображення динаміки та структури показників кредитної діяльності АТ «Ощадбанк»; аналітико-прогностичний підхід – для формулювання практичних рекомендацій щодо зниження рівня проблемної заборгованості в кредитному портфелі банку в умовах фінансової нестабільності.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти України, що регулюють діяльність банківських установ у сфері кредитування, зокрема закони України, постанови та інструкції Національного банку України; офіційні статистичні дані Національного банку України щодо стану банківської системи та рівня непрацюючих кредитів; річна фінансова звітність АТ «Ощадбанк», зокрема баланс, звіт про прибутки та збитки, примітки до фінансової звітності; аналітичні огляди та звіти НБУ про фінансову стабільність; наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених із питань кредитної діяльності банків та проблемної заборгованості, опубліковані у фахових виданнях; електронні ресурси офіційних сайтів НБУ, АТ «Ощадбанк» та інших фінансових установ.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку джерел посилання та додатків. Загальний обсяг роботи складає 56 сторінок, що містять 13 таблиць та 3 рисунки. Перелік джерел посилання нараховує 33 найменування.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОБЛЕМНОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ В БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Економічна сутність та причини виникнення проблемної заборгованості

Кредитна діяльність є одним із фундаментальних елементів функціонування банківської системи та розвитку національної економіки в цілому. Саме через механізм кредитування банки забезпечують перерозподіл тимчасово вільних фінансових ресурсів між суб'єктами господарювання, стимулюють інвестиційну активність, підтримують споживчий попит та сприяють розширенню виробничих потужностей підприємств. Таким чином, ефективне здійснення кредитних операцій є необхідною умовою не лише прибуткової діяльності банківських установ, а й сталого економічного зростання країни загалом.

Водночас кредитна діяльність нерозривно пов'язана з кредитним ризиком – імовірністю того, що позичальник не виконає своїх зобов'язань у повному обсязі або у встановлені строки. Реалізація цього ризику призводить до виникнення проблемної кредитної заборгованості, яка є одним із найсерйозніших викликів для стабільності банківської системи. Зростання частки непрацюючих кредитів у портфелі банку супроводжується погіршенням його фінансових показників, скороченням процентних доходів та необхідністю формування значних резервів під кредитні збитки, що безпосередньо впливає на рівень капіталізації та платоспроможності установи.

Проблемна заборгованість чинить негативний вплив не лише на окремі банківські установи, а й на фінансову систему країни в цілому. Накопичення значних обсягів непрацюючих кредитів обмежує можливості банків щодо нарощування нового кредитування, що гальмує економічну активність та знижує доступність фінансових ресурсів для бізнесу і населення. Крім того,

висока частка проблемних активів підриває довіру вкладників та інвесторів до банківської системи, що може спровокувати відплив депозитів і поглибити фінансову нестабільність.

З огляду на зазначене, дослідження економічної сутності проблемної кредитної заборгованості та її класифікації набуває особливого теоретичного і практичного значення. Чітке розуміння природи проблемних кредитів, критеріїв їх ідентифікації та підходів до систематизації є необхідною основою для подальшого аналізу стану кредитного портфеля банківських установ і розроблення заходів щодо зниження рівня непрацюючих активів.

Дослідження економічної сутності проблемного кредиту потребує передусім звернення до наукової літератури з метою з'ясування підходів до трактування цього поняття. Аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових праць свідчить про те, що серед дослідників досі не сформувалося єдиного загальноприйнятого визначення поняття «проблемний кредит», що зумовлено багатоаспектністю цього явища та різними підходами до його ідентифікації. Одні науковці розглядають проблемний кредит виключно крізь призму прострочення виконання зобов'язань позичальником, тоді як інші трактують це поняття ширше – як будь-який кредит, щодо якого існує підвищена ймовірність невиконання умов кредитного договору незалежно від наявності формального прострочення.

З метою систематизації наявних підходів до визначення поняття «проблемний кредит» у таблиці 1.1 наведено порівняльну характеристику визначень, що містяться в різних наукових джерелах.

Отже, узагальнивши наведені у таблиці 1.1 підходи до визначення поняття «проблемний кредит», можна виокремити кілька спільних ознак, що є характерними для більшості розглянутих трактувань. По-перше, проблемний кредит пов'язується з порушенням умов кредитного договору – зокрема, простроченням сплати основного боргу та/або відсотків, яке, відповідно до підходів МВФ та окремих науковців, становить 90 і більше днів. По-друге, більшість авторів акцентують увагу на погіршенні фінансового стану позичальника як ключовому чиннику виникнення проблемності.

Таблиця 1.1 – Систематизація наявних підходів до визначення поняття «проблемний кредит»

Автор	Зміст визначення
1	2
Міжнародний валютний фонд (МВФ) [1]	«Проблемний кредит як зобов'язання, повне погашення якого сумнівне внаслідок неадекватного фінансового стану позичальника чи забезпечення за цим зобов'язанням, а також спостерігається прострочення сплати основного боргу й/або відсотків за ним більше 90 днів»
Базельський комітет з банківського нагляду [2]	«Проблемний кредит як кредитний продукт, за яким існують істотні порушення строків виконання зобов'язань перед банком, істотне погіршення фінансового стану боржника, погіршення якості забезпечення»
Крухмаль О.В. [3]	«Проблемний кредит – це кредит, за яким порушено будь-яку умову кредитного договору чи існує ймовірність непогашення кредиту повністю чи частково через дію різних чинників»
Волкова Н. І. [5]	«Проблемний кредит – кредит, за яким своєчасно не проведено один чи кілька платежів, або виникли обставини, що викликають сумніви стосовно своєчасного та повного повернення наданого кредиту через фінансову нестійкість позичальника, недостатню забезпеченість чи незабезпеченість кредиту, або з інших причин, що впливають на можливість неповернення кредиту та відсотків за його користування позичальником»
Олійник А.В. [5]	«Проблемним кредитом слід розуміти кредит, за яким виплата основної суми боргу та відсотків прострочені на 90 або більше днів через погіршення фінансового стану позичальника, суттєве зниження якості чи втрату забезпечення за кредитом та інших причин, які створюють потенційну загрозу часткової або повної втрати активів банку, що в майбутньому може призвести до збитків, втрати капіталу та платоспроможності банку».
Огородник В. В. [6]	«Проблемний кредит – це кредит, за яким банк вбачає небезпеку своєчасного та повного його погашення внаслідок дії різноманітних чинників (економічних, юридичних, соціальних тощо)»
Яременко О. Р., Лисенко Е.Ю. [7]	«Проблемний кредит – це кредит, за яким своєчасно не проведені один чи кілька платежів, значно знизилася вартість забезпечення, відбулося значне погіршення фінансового стану боржника, існує потенційна загроза часткової або повної втрати для банку його коштів за кредитними зобов'язаннями боржника, і який може призвести в майбутньому до економічних збитків банку».
Крупка М.І., Баран О.Б. [8]	«Проблемна заборгованість – це сукупність протермінованої заборгованості за кредитами, а також частини термінової та реструктуризованої заборгованості, за якими виявлено ознаки проблемності щодо повернення, пов'язані з недостатністю або відсутністю забезпечення за кредитом та наявністю негативної інформації про здатність боржника виконати свої зобов'язання згідно з кредитним договором»
Миколишин М.М. [9]	«Проблемний кредит – це кредитний продукт, в якому позичальником порушено одну чи декілька умов кредитного договору, а також є підстави вважати, що з високою ймовірністю через певний час цей кредитний продукт втратить свою якість, що вимагає вжиття комплексу заходів організаційного та адміністративно-правового характеру щодо повернення його бажаної якості з метою усунення можливих економічних збитків банку»

Джерело: систематизовано автором на основі [1-9]

По-третє, важливою ознакою є зниження якості або втрата забезпечення за кредитом, що підвищує ризик часткового або повного неповернення коштів. По-четверте, ряд дослідників наголошує на превентивному характері поняття – проблемним може вважатися кредит, щодо якого ще не виникло фактичного прострочення, однак існують об'єктивні підстави очікувати погіршення його якості в майбутньому.

З урахуванням проведеного аналізу наукових підходів, пропонується таке узагальнене визначення: проблемний кредит – це кредитний продукт, за яким позичальником порушено одну або кілька умов кредитного договору, спостерігається прострочення виконання зобов'язань, погіршення фінансового стану боржника та/або зниження якості забезпечення, що створює реальну або потенційну загрозу часткової чи повної втрати банком наданих коштів і може спричинити економічні збитки, зменшення капіталу та погіршення платоспроможності банківської установи.

Важливим кроком у розвитку регуляторної бази України стало введення в дію Постанови Національного банку України № 351, яка набула чинності 30 червня 2016 року [10]. Цей нормативний акт суттєво трансформував підходи до класифікації кредитних операцій банківських установ, зокрема запровадив нову категорію – «непрацюючі кредити», що максимально відповідає міжнародно визнаному терміну «non-performing exposures / loans» (NPE/NPL), який широко застосовується у практиці провідних зарубіжних країн та міжнародних фінансових організацій.

Згідно з положеннями зазначеної постанови, непрацюючим вважається актив або кредит, за яким прострочення погашення заборгованості перевищує 90 днів (для банків-боржників цей строк скорочено до 30 днів), або щодо якого контрагент є неспроможним виконати свої фінансові зобов'язання без звернення стягнення на предмет забезпечення. Таке нормативне визначення дозволило уніфікувати підходи до оцінки якості кредитного портфеля вітчизняних банків із міжнародними стандартами та підвищити прозорість банківської звітності.

Слід зазначити, що запроваджений Національним банком України підхід

фактично прирівнює поняття «непрацюючий актив» до поняття «дефолтний актив», що дещо звужує його зміст порівняно з відповідною категорією, яка застосовується у країнах Європейського Союзу. У європейській практиці категорія непрацюючих активів є ширшою та охоплює більш різноманітні ознаки проблемності. Повноцінна гармонізація вітчизняного регулювання зі стандартами ЄС очікується після остаточного переходу українських банків на стандарти фінансової звітності IFRS 9, хоча, за оцінками фахівців, такий перехід не матиме принципового впливу на загальну статистику непрацюючих кредитів у банківській системі України.

Таким чином, порівняльний аналіз понять «проблемний кредит» та «непрацюючий кредит» дозволяє виявити між ними суттєві відмінності як за змістом, так і за обсягом охоплених ситуацій. Поняття «непрацюючий кредит» має чітко визначені кількісні критерії ідентифікації – зокрема, конкретний строк прострочення погашення заборгованості (90 днів), що робить його більш формалізованим та придатним для цілей статистичного обліку і регуляторної звітності. Натомість поняття «проблемний кредит» є значно ширшим за своїм змістом, оскільки охоплює не лише кредити з фактичним простроченням, а й ті, щодо яких існують будь-які ознаки погіршення якості – незалежно від того, чи досягнуто порогового значення в 90 днів.

Отже, кожен непрацюючий кредит є проблемним, однак не кожен проблемний кредит автоматично набуває статусу непрацюючого. Проблемний кредит може включати позики з погіршенням фінансового стану позичальника, зниженням якості забезпечення або іншими ознаками підвищеного кредитного ризику, які ще не призвели до формального прострочення понад встановлений строк. Саме тому поняття «проблемний кредит» є ширшою економічною категорією, що відображає якісну оцінку кредитного ризику, тоді як «непрацюючий кредит» – вузькою, переважно регуляторною категорією з чіткими кількісними параметрами визначення.

Невід'ємною складовою дослідження проблемних кредитів є визначення ознак, які сигналізують про можливість їх виникнення. Своєчасне виявлення

таких ознак має надзвичайно важливе практичне значення, оскільки дозволяє банківській установі вжити превентивних заходів ще до того, як кредит набуде статусу непрацюючого. У банківській практиці прийнято розрізняти ознаки проблемності, що стосуються безпосередньо позичальника, та ознаки, пов'язані з погіршенням зовнішнього економічного середовища. Систематизація таких ознак дає змогу сформуванню комплексного уявлення про чинники, що зумовлюють погіршення якості кредитного портфеля банку. У таблиці 1.2 наведено основні ознаки, що свідчать про можливість виникнення проблемних кредитів, згруповані за відповідними категоріями.

Таблиця 1.2 – Основні ознаки виникнення проблемних кредитів

Група ознак	Зміст ознаки
1	2
Ознаки порушення виконання зобов'язань	
Порушення графіка платежів	Прострочення сплати основного боргу та/або відсотків за кредитом; систематичні затримки платежів, навіть на незначні строки
Часткове виконання зобов'язань	Внесення позичальником лише частини обов'язкового платежу; неповна сплата відсотків при погашенні основного боргу або навпаки
Порушення інших умов кредитного договору	Недотримання позичальником цільового використання кредитних коштів; порушення умов щодо підтримання певного рівня фінансових показників
Ознаки погіршення фінансового стану позичальника	
Погіршення фінансового стану позичальника	Суттєве зниження доходів, виручки або прибутку; від'ємний фінансовий результат діяльності; зростання кредиторської заборгованості перед іншими кредиторами
Непредставлення фінансової звітності	Ненадання у встановлений строк форм фінансової звітності, довідок про доходи або інших документів, передбачених кредитним договором
Виникнення податкової заборгованості	Накопичення боргу перед бюджетом та позабюджетними фондами; наявність арештів на рахунках позичальника за рішенням контролюючих органів
Ознаки погіршення якості забезпечення	
Зниження ринкової вартості та ліквідності забезпечення	Зменшення оціночної вартості предмета застави нижче встановленого договором рівня; погіршення ліквідності заставного майна на ринку
Пошкодження або втрата предмета застави	Фізичне знищення, пошкодження чи викрадення заставного майна; відсутність або недійсність договору страхування предмета застави
Виникнення обтяжень на заставне майно	Накладення арешту на предмет застави; реєстрація інших обтяжень або прав третіх осіб на заставне майно без відома банку

Кінець таблиці 1.2

1	2
Ознаки недобросовісної поведінки позичальника	
Надання недостовірної інформації	Виявлення фактів надання позичальником викривленої або свідомо неправдивої інформації при отриманні кредиту або в процесі його обслуговування
Ігнорування запитів банку	Відмова від контактів із кредитним менеджером; ненадання відповідей на офіційні запити банку; уникнення планових зустрічей та перевірок
Часті звернення за реструктуризацією	Систематичні прохання про перенесення строків платежів, пролонгацію кредитного договору або зміну його умов без достатнього економічного обґрунтування

Джерело: систематизовано автором на основі [3; 7; 9]

У таблиці 1.2 ознаки виникнення проблемного кредиту згруповано за чотирима блоками: порушення виконання зобов'язань, погіршення фінансового стану позичальника, погіршення якості забезпечення та недобросовісна поведінка позичальника. Така систематизація дозволяє банку чітко розмежувати сигнали раннього попередження залежно від їхньої природи та вжити відповідних заходів реагування. Варто зазначити, що на практиці зазначені ознаки рідко проявляються ізольовано – як правило, виникнення однієї з них є передвісником появи інших, що свідчить про системний характер проблемності кредиту.

Виникнення проблемних кредитів у банківській системі є багатофакторним явищем, яке зумовлюється сукупністю взаємопов'язаних причин різної природи. У науковій літературі прийнято розрізняти три основні групи причин: макроекономічні, що формуються під впливом зовнішнього середовища та не залежать безпосередньо від волі сторін кредитної угоди; причини, пов'язані з діяльністю самої банківської установи, зокрема з недоліками в організації кредитного процесу; а також причини, що визначаються поведінкою та фінансовим станом позичальника. Комплексна систематизація зазначених причин наведена у таблиці 1.3.

Аналіз даних таблиці 1.3 свідчить про те, що причини виникнення проблемних кредитів є різноманітними та взаємообумовленими. Макроекономічні причини формують несприятливе зовнішнє середовище, у

якому навіть фінансово стійкий позичальник може зіткнутися з труднощами при обслуговуванні боргу.

Таблиця 1.3 – Основні причини виникнення проблемної кредитної заборгованості

Причина	Зміст та прояви
1	2
1. Макроекономічні причини	
Економічна нестабільність та рецесія	Падіння ВВП, скорочення виробництва та споживчого попиту призводять до погіршення фінансового стану широкого кола позичальників одночасно, що спричиняє системне зростання проблемної заборгованості
Інфляція та девальвація національної валюти	Знецінення гривні суттєво збільшує реальне боргове навантаження позичальників за валютними кредитами; висока інфляція підвищує витрати підприємств і знижує їхню платоспроможність
Нестабільність банківського та фінансового законодавства	Часті зміни нормативно-правової бази, непередбачуваність регуляторної політики та недосконалість механізмів захисту прав кредиторів ускладнюють стягнення заборгованості та підвищують кредитний ризик
Воєнний стан та форс-мажорні обставини	Збройні конфлікти, стихійні лиха та інші надзвичайні обставини призводять до знищення майна позичальників, зупинки господарської діяльності та унеможливають виконання кредитних зобов'язань
Несприятлива кон'юнктура ринку	Різке падіння цін на продукцію галузі, у якій працює позичальник; скорочення ринків збуту; посилення конкуренції з боку імпорту або нових гравців ринку
2. Причини, що залежать від діяльності банківської установи	
Неналежна оцінка кредитоспроможності позичальника	Поверхневий аналіз фінансової звітності; невиявлення прихованих ризиків; надмірний оптимізм при оцінці перспектив бізнесу позичальника на етапі видачі кредиту
Недоліки в оцінці та оформленні забезпечення	Завищена оцінка вартості застави; неналежна перевірка юридичної чистоти майна; відсутність контролю за станом предмета застави протягом строку дії кредитного договору
Слабкий моніторинг кредитного портфеля	Нерегулярний контроль за фінансовим станом позичальників; несвочасне виявлення ознак погіршення якості кредиту; відсутність системи раннього попередження проблемної заборгованості
Порушення принципів кредитної політики	Надмірна концентрація кредитного портфеля в одній галузі або регіоні; недотримання нормативів кредитного ризику; видача кредитів пов'язаним особам на пільгових умовах
Недостатня кваліфікація персоналу	Помилки у структуруванні кредитних угод; неправильне оформлення кредитної документації; відсутність належного досвіду роботи з проблемними активами
3. Причини, що залежать від позичальника	
Погіршення фінансово-господарської діяльності	Зниження обсягів реалізації продукції або послуг; збиткова діяльність; неефективне управління витратами та оборотним капіталом підприємства

Кінець таблиці 1.3

1	2
Нецільове використання кредитних коштів	Спрямування кредитних ресурсів на цілі, не передбачені договором; фінансування ризикованих або спекулятивних операцій замість заявленої мети кредитування
Надмірне боргове навантаження	Однотимчасне обслуговування кількох кредитів у різних банках; перевищення допустимого співвідношення боргу до доходів позичальника; залучення нових позик для погашення попередніх
Шахрайство та недобросовісність позичальника	Свідоме надання недостовірної інформації при отриманні кредиту; навмисне ухилення від виконання зобов'язань; виведення активів з метою уникнення стягнення
Низька фінансова грамотність позичальника	Нерозуміння умов кредитного договору; неправильна оцінка власних фінансових можливостей; відсутність планування грошових потоків для обслуговування боргу

Джерело: систематизовано автором на основі [3; 7; 9]

Особливої актуальності в умовах сучасної України набули такі чинники, як тривалий воєнний стан, девальвація гривні та загальна економічна нестабільність, які одночасно погіршують становище широкого кола позичальників. Причини, пов'язані з діяльністю банківської установи, свідчать про те, що якість кредитного портфеля значною мірою визначається ефективністю організації кредитного процесу – від первинного аналізу позичальника до систематичного моніторингу виданих кредитів. Нарешті, причини на рівні позичальника вказують на те, що індивідуальні фінансові рішення та поведінка боржника також відіграють суттєву роль у виникненні проблемної заборгованості. Таким чином, ефективне управління кредитним ризиком потребує комплексного врахування всіх груп причин, оскільки лише системний підхід дозволяє своєчасно ідентифікувати та мінімізувати імовірність виникнення проблемних кредитів у банківській установі.

1.2 Класифікація та основні методи зниження проблемної заборгованості

Класифікація проблемних кредитів є важливим теоретичним підґрунтям для розуміння їхньої природи та особливостей прояву. Чітка систематизація

проблемної заборгованості за різними ознаками дозволяє банківським установам точніше оцінювати якість кредитного портфеля, визначати рівень кредитного ризику за окремими групами позик та формувати адекватні резерви під кредитні збитки. Крім того, класифікація проблемних кредитів є необхідною умовою для забезпечення прозорості банківської звітності та її відповідності міжнародним стандартам. У рисунку 1.1 наведено класифікацію проблемних кредитів за основними класифікаційними ознаками, кожна з яких розкриває окремий аспект проблемної заборгованості та дозволяє сформулювати комплексне уявлення про її природу.

Першою та найбільш регуляторно значущою ознакою є класифікація за ступенем проблемності відповідно до Постанови НБУ № 351, яка передбачає виділення трьох категорій: субстандартних, сумнівних та безнадійних кредитів. Субстандартні кредити характеризуються першими ознаками погіршення якості за відносно помірною рівню ризику. Сумнівні кредити відрізняються суттєвішим погіршенням фінансового стану позичальника та високою ймовірністю виникнення збитків, однак повне їх списання ще не є неминучим. Безнадійні кредити є найбільш критичною категорією, оскільки їх повернення є практично неможливим, а банк змушений здійснювати їх списання за рахунок сформованих резервів [10].

Тісно пов'язаною з попередньою є класифікація за строком прострочення, яка поділяє проблемні кредити на короткострокову (від 1 до 30 днів), середньострокову (від 31 до 90 днів) та довгострокову (понад 90 днів) прострочену заборгованість. Ця ознака є основою для розрахунку показника непрацюючих кредитів (NPL) та дозволяє відстежити динаміку переходу кредиту від однієї стадії проблемності до іншої. Чим триваліше прострочення, тим нижчою стає ймовірність повного погашення боргу та тим більшими є потенційні збитки банку [8].

Поряд із часовим виміром важливою є класифікація за типом позичальника, яка передбачає розмежування проблемних кредитів юридичних осіб, фізичних осіб та суб'єктів малого і середнього бізнесу.

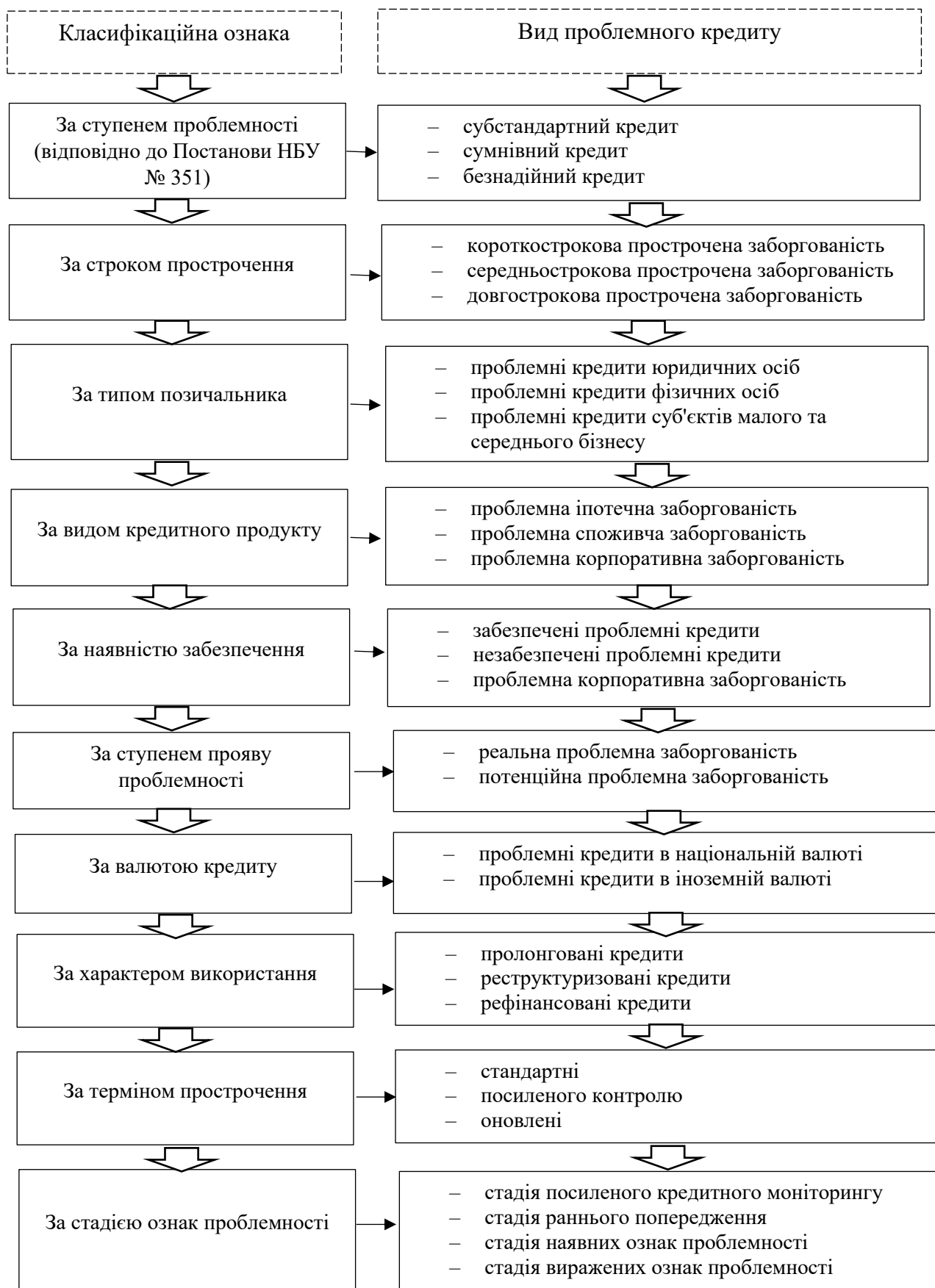

Рисунок 1.1 – Систематизація проблемних кредитів за основними класифікаційними ознаками

Проблемні кредити юридичних осіб, як правило, характеризуються значними обсягами та складною структурою забезпечення, тоді як кредити фізичних осіб вирізняються масовістю та чутливістю до змін рівня доходів населення. Особливої уваги заслуговують кредити суб'єктів малого та середнього бізнесу, які є найбільш вразливими до коливань економічної кон'юнктури через обмежений запас фінансової міцності [9].

Доповнює попередню ознаку класифікація за видом кредитного продукту, яка охоплює проблемну іпотечну, споживчу та корпоративну заборгованість. Іпотечна проблемна заборгованість вирізняється значними сумами та соціальною чутливістю, що суттєво ускладнює процедуру стягнення. Споживча заборгованість характеризується масовістю та відносно невеликими розмірами окремих кредитів, що потребує від банку значних адміністративних ресурсів для роботи з нею. Корпоративна проблемна заборгованість, своєю чергою, справляє найбільш відчутний вплив на фінансові показники банку через значні обсяги окремих кредитних угод [5].

З огляду на специфіку вітчизняного фінансового ринку особливого значення набуває класифікація за наявністю забезпечення, яка розмежовує забезпечені та незабезпечені проблемні кредити, а також виокремлює проблемну корпоративну заборгованість. Забезпечені кредити надають банку можливість часткового або повного відшкодування збитків шляхом реалізації предмета застави, тоді як незабезпечені кредити становлять найвищий рівень ризику для банківської установи, оскільки в разі неплатоспроможності позичальника банк позбавлений реального механізму захисту своїх інтересів.

Не менш важливою є класифікація за ступенем прояву проблемності, що передбачає виділення реальної та потенційної проблемної заборгованості. Реальна проблемна заборгованість – це кредити, за якими вже зафіксовано факт прострочення або інші формальні ознаки проблемності. Потенційна проблемна заборгованість охоплює кредити, щодо яких ще не виникло фактичного порушення умов договору, проте існують об'єктивні передумови для погіршення їх якості в майбутньому. Виявлення потенційно проблемних

кредитів на ранніх стадіях має особливе значення для запобігання їх переходу до категорії реально проблемних.

Класифікація за валютою кредиту поділяє проблемну заборгованість на кредити в національній та іноземній валюті. В умовах характерної для України курсової нестабільності валютні кредити несуть додатковий ризик, оскільки девальвація гривні автоматично збільшує реальне боргове навантаження позичальника навіть за відсутності погіршення його фінансового стану. Саме тому значна частка проблемної заборгованості українських банків сформувалася у період різких курсових коливань 2008 році, 2014–2015 років та після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році.

Ще однією самостійною класифікаційною ознакою є характер використання кредиту, за якою розрізняють пролонговані, реструктуризовані та рефінансовані кредити. Пролонговані кредити – це позики, строк погашення яких було офіційно продовжено за згодою сторін. Реструктуризовані кредити передбачають зміну первісних умов кредитного договору – графіка платежів, відсоткової ставки або суми боргу – з метою полегшення боргового навантаження на позичальника. Рефінансовані кредити є позиками, наданими для погашення попередньої заборгованості, що свідчить про неспроможність позичальника обслуговувати борг із власних джерел [12].

Завершальною у наведеній класифікації є ознака за стадією ознак проблемності, яка передбачає чотири послідовні стадії: стадію посиленого кредитного моніторингу, стадію раннього попередження, стадію явних ознак проблемності та стадію яскраво виражених ознак проблемності. Перші дві стадії відповідають потенційній проблемній заборгованості та є найбільш сприятливими для вжиття превентивних заходів. Натомість третя і четверта стадії свідчать про реальне погіршення якості кредиту, що потребує активних дій з боку банку щодо захисту своїх фінансових інтересів [3].

Таким чином, наведена класифікація свідчить про багатовимірність поняття «проблемний кредит» та необхідність його розгляду з різних позицій. Найбільш практично значущою для цілей банківського нагляду є класифікація

за ступенем проблемності, оскільки саме вона визначає розмір резервів, які банк зобов'язаний формувати під відповідні кредити. Класифікація за строком прострочення дозволяє відстежувати динаміку погіршення якості кредиту та є основою для розрахунку показника NPL, що використовується у міжнародній практиці. Комплексне використання всіх наведених класифікаційних ознак забезпечує всебічну оцінку якості кредитного портфеля банківської установи та є необхідною передумовою для прийняття обґрунтованих рішень щодо роботи з проблемними активами.

Невід'ємною складовою дослідження проблемної заборгованості є розгляд методів зниження її рівня, оскільки накопичення непрацюючих кредитів безпосередньо загрожує фінансовій стійкості банківської установи. У банківській практиці прийнято розрізняти внутрішні методи, які реалізуються безпосередньо самим банком у межах власної діяльності, та зовнішні методи, що передбачають залучення третіх сторін або використання ринкових механізмів передачі проблемних активів. Систематизацію основних методів зниження рівня проблемних кредитів наведено у таблиці 1.4.

Розглянемо детальніше сутність кожної із зазначених груп методів. Серед внутрішніх методів ключове місце посідає реабілітація заборгованості, яка об'єднує інструменти, спрямовані на відновлення платоспроможності позичальника та збереження кредитних відносин. Реструктуризація є найбільш поширеним із них, оскільки дозволяє адаптувати умови кредитного договору до реальних фінансових можливостей боржника без необхідності вдаватися до витратних судових процедур. Пролонгація та рефінансування є менш радикальними інструментами, що застосовуються переважно на ранніх стадіях виникнення проблемності, коли фінансові труднощі позичальника мають тимчасовий характер. Конвертація боргу в акціонерний капітал є нетиповим, але дієвим інструментом для великих корпоративних позичальників, що дозволяє банку зберегти вартість активу в альтернативній формі.

Таблиця 1.4 – Систематизація основних методів зниження рівня проблемних кредитів

Метод	Зміст методу	Переваги або недоліки методу
1. Внутрішні методи		
1.1. Реабілітація заборгованості		
Реструктуризація кредиту	Зміна умов кредитного договору: перенесення строків погашення, зниження відсоткової ставки, надання пільгового періоду або часткове прощення боргу	Дозволяє зберегти відносини з позичальником та уникнути витрат на стягнення; обмежена готовністю позичальника співпрацювати з банком
Пролонгація кредитного договору	Офіційне продовження строку дії кредитного договору без зміни інших його умов з метою надання позичальнику часу для відновлення платоспроможності	Проста у оформленні процедура; ризик подальшого погіршення якості кредиту за відсутності реального поліпшення стану позичальника
Рефінансування заборгованості	Надання нового кредиту для погашення існуючої проблемної заборгованості на більш прийнятних умовах; може супроводжуватися зміною валюти або виду кредиту	Знижує поточне боргове навантаження; потребує ретельної оцінки реальної спроможності позичальника обслуговувати новий борг
Конвертація боргу в акціонерний капітал	Перетворення кредитної заборгованості на частку банку у статутному капіталі підприємства-боржника; банк стає співвласником бізнесу позичальника	Дозволяє уникнути збитків від списання боргу; потребує значних ресурсів для участі в управлінні підприємством та несе додаткові ризики
1.2. Ліквідація заборгованості		
Звернення стягнення на заставу	Реалізація предмета застави у судовому або позасудовому порядку з метою відшкодування суми боргу; може здійснюватися через публічні торги або прямий продаж	Забезпечує реальне відшкодування збитків; тривалість судових процедур та можлива низька ліквідність майна ускладнюють процес
Списання безнадійної заборгованості	Виключення безнадійного кредиту з балансу банку за рахунок раніше сформованих резервів під кредитні збитки після вичерпання всіх можливостей стягнення	Очищає баланс банку від неліквідних активів; не означає юридичного прощення боргу – банк може продовжувати його стягнення позабалансово
Стягнення у судовому порядку	Подання банком позову до суду для примусового стягнення заборгованості; може передбачати арешт майна боржника, стягнення з поручителів або банкрутство позичальника	Є законодавчо закріпленим інструментом захисту прав кредитора; характеризується тривалістю процедур та значними судовими витратами
2. Зовнішні методи		
Продаж проблемної заборгованості колекторській компанії	Відступлення права вимоги за проблемним кредитом спеціалізованій компанії з управління боргами (колектору) за ціною, нижчою від номінальної вартості боргу	Дозволяє швидко очистити баланс від проблемних активів; банк отримує лише частину вартості боргу, зазнаючи дисконтних збитків
Страховання кредитного ризику	Укладення договору страхування кредитного ризику або придбання кредитних деривативів (CDS) з метою перекладення ризику неповернення кредиту на страховика	Забезпечує превентивний захист від збитків; в Україні ринок кредитного страхування є недостатньо розвиненим
Державні програми підтримки позичальників	Участь банку в державних програмах реструктуризації або часткового погашення боргів окремих категорій позичальників за рахунок бюджетних коштів або гарантій	Дозволяє вирішити проблему системної заборгованості; обмежена бюджетними можливостями держави та умовами відповідних програм

Джерело: систематизовано автором на основі [13; 14; 15; 16; 17]

Методи ліквідації заборгованості застосовуються тоді, коли реабілітаційні заходи виявилися неефективними або є недоцільними з економічної точки зору. Звернення стягнення на заставу є першочерговим інструментом захисту інтересів банку за наявності забезпечення, однак його ефективність суттєво залежить від ліквідності та реальної ринкової вартості предмета застави. Судове стягнення, попри тривалість і витратність процедур, залишається важливим правовим механізмом примусового виконання зобов'язань. Списання безнадійної заборгованості є завершальним етапом роботи з проблемним кредитом і застосовується лише після вичерпання всіх інших можливостей її погашення.

Зовнішні методи зниження рівня проблемної заборгованості передбачають залучення ринкових механізмів та третіх сторін. Найбільш практично застосовним серед них в Україні є продаж заборгованості колекторським компаніям, що дозволяє банку швидко вивільнити ресурси та очистити баланс, хоча й ціною певних дисконтних збитків. Сек'юритизація проблемних активів та передача їх компаніям з управління активами є більш складними інструментами, що потребують розвиненої інфраструктури фінансового ринку та відповідного законодавчого забезпечення. Участь банків у державних програмах підтримки позичальників набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану, коли масштаб проблемної заборгованості перевищує можливості окремих установ щодо її самостійного врегулювання.

Отже, внутрішні та зовнішні методи зниження рівня проблемних кредитів не є взаємовиключними – на практиці банки використовують їх у комплексі залежно від стадії проблемності кредиту, типу позичальника та економічної доцільності кожного інструменту. Вибір оптимального методу визначається співвідношенням очікуваного відшкодування та витрат на його реалізацію, що вимагає від банківської установи системного підходу до роботи з проблемним портфелем.

2 АНАЛІТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМНОЇ КРЕДИТНОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ БАНКІВ УКРАЇНИ

2.1 Аналіз сучасного стану проблемної заборгованості банків України та фінансово-господарської діяльності АТ «Ощадбанк» у 2023-2025 роках

Банківська система України в умовах повномасштабного воєнного вторгнення продемонструвала значну стійкість та здатність до адаптації, продовжуючи виконувати свої основні функції навіть в найскладніші періоди. Водночас наслідки війни продовжують чинити суттєвий негативний вплив на її діяльність, одним із найбільш відчутних проявів якого стало зростання кредитних ризиків, особливо гостре на початку повномасштабного вторгнення у 2022 році. Накопичення проблемної заборгованості негативно позначається на фінансових результатах банків, змушуючи їх формувати значні резерви під кредитні збитки, що скорочує обсяг ресурсів, доступних для нового кредитування економіки. Попри це, починаючи з 2023 року спостерігається поступове зниження частки непрацюючих кредитів у кредитному портфелі банківської системи України, що свідчить про відновлення платоспроможності позичальників та активну роботу банків із проблемними активами [14].

Аналіз кредитного портфеля банків України є важливим індикатором стану банківської системи в цілому, оскільки саме якість кредитних операцій визначає фінансову стійкість банківських установ та їхню здатність підтримувати економічну активність у країні. Особливої актуальності це питання набуває в умовах воєнного стану, який суттєво вплинув на платоспроможність позичальників та якість кредитних портфелів вітчизняних банків. Розглянемо детальніше динаміку та структуру непрацюючих кредитів банківської системи України за період 2023–2025 років (таблиця 2.1 та

рисунок 2.1).

Таблиця 2.1 – Аналіз динаміки кредитного портфеля банків України та рівня проблемної заборгованості за 2023-2025 роки

Показники	Сума на кінець року			Абсолютне відхилення	
	2023	2024	2025	2024 до 2023	2025 до 2024
Кредитні операції:					
Кредити корпоративному сектору	828444	891619	880337	+63175	-11282
непрацюючі кредити, млн грн	365532	347379	149570	-18153	-197809
частка непрацюючих кредитів, %	44,12	38,96	16,99	-5,16	-21,97
Кредити фізичним особам (включно із фізичними особами-підприємцями)	240825	295563	368653	+54738	+73090
непрацюючі кредити, млн грн	56636	45771	39727	-10865	-6044
частка непрацюючих кредитів, %	23,52	15,49	10,78	-8,03	-4,71
Міжбанківські кредити, депозити (за виключенням коррахунків)	43144	97918	102 063	+54774	+4145
непрацюючі кредити, млн грн	-	-	-	-	-
частка непрацюючих кредитів, %	-	-	-	-	-
Кредити органам державної влади та місцевого самоврядування	18361	13151	8685	-5210	-4466
непрацюючі кредити, млн грн	191	67	13	-124	-54
частка непрацюючих кредитів, %	1,04	0,51	0,15	-0,53	-0,36
Всі кредити	1130774	1298250	1359738	+167476	+61488
непрацюючі кредити, млн грн	422360	393218	189309	-29142	-203909
частка непрацюючих кредитів, %	37,35	30,29	13,92	-7,06	-16,37

Аналізуючи загальну динаміку кредитного портфеля банків України, слід відзначити його поступове зростання: загальний обсяг кредитів збільшився з 1130774 млн грн у 2023 році до 1298250 млн грн у 2024 році, що становить приріст на 167476 млн грн або на 14,81%, а у 2025 році порівняно з 2024 роком – на 61488 млн грн, досягнувши позначки 1359738 млн грн. Таке

зростання кредитного портфеля в умовах триваючого воєнного стану свідчить про поступове відновлення кредитної активності банківської системи та зростання попиту на фінансові ресурси з боку підприємств і населення.

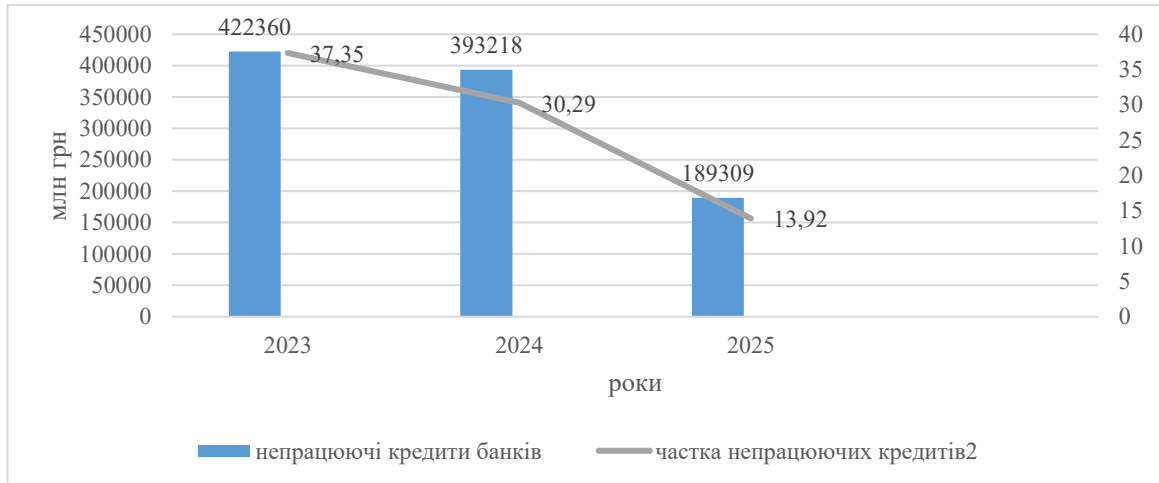

Рисунок 2.1 – Динаміка та структура непрацюючих кредитів вітчизняних банків за 2023-2025 роки

Водночас найбільш показовою тенденцією досліджуваного періоду є суттєве скорочення обсягів непрацюючих кредитів на тлі зростання загального кредитного портфеля. Загальна сума непрацюючих кредитів скоротилася з 422360 млн грн у 2023 році до 393218 млн грн у 2024 році – на 29142 млн грн або на 6,90%, а у 2025 році відбулося різке скорочення – на 203909 млн грн, до рівня 189309 млн грн. Як наслідок, частка непрацюючих кредитів у загальному кредитному портфелі банківської системи знизилася з 37,35% у 2023 році до 30,29% у 2024 році та до 13,92% у 2025 році, що є надзвичайно позитивною тенденцією та свідчить про якісне очищення кредитних портфелів банків.

Зниження рівня непрацюючих кредитів зумовлене комплексом чинників. По-перше, банки активно здійснювали списання безнадійної заборгованості за рахунок раніше сформованих резервів, що дозволило очистити баланси від неліквідних активів. По-друге, відбувалася активна робота з реструктуризації проблемних кредитів, що дозволило частині позичальників відновити обслуговування боргу. По-третє, зростання нового

кредитування якісними позичальниками автоматично знижувало питому вагу непрацюючих кредитів у загальному портфелі. По-четверте, певну роль відіграло поліпшення фінансового стану окремих позичальників у зв'язку з адаптацією бізнесу до умов воєнної економіки та відновленням господарської діяльності на деокупованих територіях.

Аналіз структури непрацюючих кредитів у розрізі сегментів кредитування також демонструє позитивну динаміку в усіх категоріях. Найбільшу частку непрацюючих кредитів традиційно формує корпоративний сегмент: частка NPL за кредитами корпоративному сектору знизилася з 44,12% у 2023 році до 38,96% у 2024 році та до 16,99% у 2025 році, що свідчить про суттєве покращення якості корпоративного кредитного портфеля. У сегменті кредитування фізичних осіб також спостерігається стійке зниження частки непрацюючих кредитів: з 23,52% у 2023 році до 15,49% у 2024 році та до 10,78% у 2025 році, що пояснюється відновленням платоспроможності населення та активною роботою банків із проблемними роздрібними позичальниками. Найнижчий рівень непрацюючих кредитів фіксується за міжбанківськими кредитами та депозитами, де показник NPL протягом усього досліджуваного періоду залишався на нульовому рівні, а також за кредитами органам державної влади та місцевого самоврядування, де частка непрацюючих кредитів скоротилася з 1,04% у 2023 році до 0,15% у 2025 році.

Разом із тим необхідно зазначити, що різке скорочення частки непрацюючих кредитів у 2025 році значною мірою зумовлене не органічним покращенням якості кредитного портфеля, а одноразовим масштабним списанням накопиченої безнадійної заборгованості державними банками наприкінці 2025 року (таблиця 2.2). Зокрема, за даними Національного банку України, у грудні 2025 року найбільший державний банк країни – АТ КБ «ПриватБанк» – здійснив припинення визнання старих непрацюючих гривневих активів обсягом близько 140 млрд грн, унаслідок чого його портфель NPL скоротився майже у десять разів – з 170,3 млрд грн до 18,8 млрд грн, а частка непрацюючих кредитів знизилася з 55,09% до 8,45% [23].

Таблиця 2.2 – Динаміка частки непрацюючих кредитів в кредитному портфелі банків України в 2023-2025 роках

У відсотках

Показники	Роки			Відхилення, п. п. (+,-)	
	2023	2024	2025	2024 до 2023	2025 до 2024
Частка NPL, всього, у тому числі,	37,35	30,29	13,92	-7,06	-16,37
з державною часткою, з них	50,87	42,97	19,83	-7,9	-23,14
АТ КБ "Приватбанк"	62,95	55,09	8,45	-7,86	-46,64
з державною часткою крім АТ КБ "Приватбанк"	42,39	34,83	25,07	-7,56	-9,76
іноземних банківських груп	15,86	10,89	6,46	-4,97	-4,43
з приватним капіталом	16,00	12,54	8,37	-3,46	-4,17
неплатоспроможні	-	67,21	-	+67,21	-67,21

Джерело: систематизовано автором на основі [20]

Суттєві обсяги проблемних активів у цей же період списали й інші державні банки – сукупно близько 39 млрд грн за рік. Принципово важливо розуміти, що зазначені списання мають переважно технічний характер: резерви під ці кредити були сформовані банками у повному обсязі ще в попередні роки, тому операції зі списання не впливають на реальну ліквідність установ, а лише очищають баланси від давно знецінених активів. Таким чином, різке покращення показника NPL у 2025 році є значною мірою статистичним явищем, спричиненим разовими обліковими операціями, що необхідно враховувати при оцінці реального стану якості кредитного портфеля банківської системи України [21].

Таким чином, динаміка непрацюючих кредитів банківської системи України за 2023–2025 роки відображає суперечливу, але загалом позитивну картину: попри збереження значного абсолютного обсягу проблемної заборгованості, успадкованої від попередніх років та сформованої під впливом воєнних чинників, банківська система демонструє стійку тенденцію до очищення кредитних портфелів та підвищення якості нового кредитування.

Суттєве зниження частки NPL до 13,92% у 2025 році наближає вітчизняну банківську систему до середніх показників країн Центральної та Східної Європи, хоча цей рівень залишається вищим за середній показник по країнах ЄС, що свідчить про необхідність продовження роботи з проблемними активами.

Таблиця 2.3 – Динаміка непрацюючих кредитів десяти найбільших банків України за обсягом кредитного портфеля

Назва банку	01.01.2024		01.01.2025		01.01.2026	
	сума NPL, млн грн	питома вага NPL, %	сума NPL, млн грн	питома вага NPL, %	сума NPL, млн грн	питома вага NPL, %
1. ПриватБанк	180107	63	170319	55,1	18821	8,4
2. Ощадбанк	67635	46	65521	37,7	43844	26,5
3. Укрексімбанк	49758	43,8	45931	35	33190	25,3
4. Сенс Банк	28969	44,4	25024	34,2	22447	28,5
5. Укргазбанк	24346	31,7	23727	28,9	21786	20,1
6. Райффайзен Банк	11086	15,3	9707	9,8	8054	8,2
7. ПУМБ	8055	11,6	7601	9,4	4940	4,5
8. ОТП Банк	7554	21,7	5606	14,9	3193	6,3
9. Ідея Банк	4260	50,2	4127	42,4	3171	28,6
10. Креді Агріколь Банк	4059	14,2	3301	11,6	2541	6,6

Джерело: систематизовано автором на основі [22]

Аналіз динаміки непрацюючих кредитів десяти найбільших банків України за 2023–2025 роки засвідчує загальну тенденцію до їх скорочення, хоча інтенсивність цього процесу суттєво відрізняється залежно від форми власності банківської установи. Показово, що серед десяти аналізованих банків найвищий рівень непрацюючих кредитів протягом усього досліджуваного періоду зосереджений саме в державних банках – ПриватБанку, Ощадбанку, Укрексімбанку та Укргазбанку, що є наслідком накопиченої спадкової проблемної заборгованості попередніх років та підвищеного кредитного ризику, притаманного державним установам з огляду на специфіку їхньої кредитної політики.

Водночас усі державні банки демонструють позитивну динаміку зниження NPL. Найбільш суттєве скорочення зафіксовано у ПриватБанку,

частка непрацюючих кредитів якого знизилася з 63% на 01.01.2024 до 8,4% на 01.01.2026, що, однак, зумовлено переважно одноразовим масштабним списанням старих безнадійних активів у грудні 2025 року. Ощадбанк, Укрексімбанк та Укргазбанк також скоротили частку NPL, однак залишаються в діапазоні 20–27%, що є суттєво вищим за показники банків з іноземним та приватним капіталом, де рівень непрацюючих кредитів не перевищує 8–9%. Це підтверджує, що незважаючи на загальне покращення якості кредитних портфелів, проблема підвищеного рівня NPL у державному банківському секторі України зберігає свою актуальність і потребує подальшої системної роботи [22; 23].

Аналіз динаміки непрацюючих кредитів десяти найбільших банків України засвідчує неоднорідність тенденцій у розрізі окремих установ. Банки з іноземним капіталом та приватні банки з українським капіталом демонструють стабільно нижчий рівень NPL порівняно з державними банками, що пояснюється як різними підходами до кредитної політики, так і різним ступенем накопиченої спадкової проблемної заборгованості. Загальне зниження рівня непрацюючих кредитів у 2025 році є позитивною тенденцією, однак для більш об'єктивної оцінки необхідно враховувати значний вплив одноразових операцій зі списання на загальну статистику системи.

Таким чином, проведений аналіз сучасного стану проблемної заборгованості банків України за 2023–2025 роки дозволяє констатувати наявність стійкої тенденції до поступового очищення кредитних портфелів банківської системи, попри складні умови функціонування в умовах воєнного стану. Загальний обсяг непрацюючих кредитів скорочується в усіх сегментах кредитування – як у корпоративному, так і в роздрібному, що свідчить про поступове відновлення платоспроможності позичальників, нарощування нового якісного кредитування та активну роботу банків із проблемними активами. Водночас різке статистичне зниження частки NPL у 2025 році зумовлене переважно одноразовим масштабним списанням старих безнадійних активів державними банками, що потребує зваженої інтерпретації

при оцінці реального стану кредитного портфеля.

Попри загальне покращення показників, банківська система України зберігає структурну проблему підвищеного рівня непрацюючих кредитів у державному секторі, де частка NPL суттєво перевищує відповідні показники банків з іноземним та приватним капіталом. Це свідчить про необхідність продовження системної роботи з проблемними активами державних банків, зокрема АТ «Ощадбанк».

АТ «Державний ощадний банк України» є одним із найбільших системно важливих банків країни, який функціонує як універсальна фінансова установа із стовідсотковою державною формою власності. Як державний банк, АТ «Ощадбанк» виконує не лише комерційну функцію, а й відіграє важливу роль у підтримці стратегічних галузей національної економіки, що визначає особливий характер його діяльності в умовах воєнного часу. Основними напрямками роботи банку є залучення депозитів юридичних та фізичних осіб, кредитування підприємств і населення, ведення банківських рахунків, здійснення операцій з іноземною валютою та торгівля цінними паперами. Пріоритетом бізнес-моделі установи є робота з роздрібним, мікро-, малим та середнім бізнесом при одночасному збереженні міцних позицій у сегменті корпоративного кредитування, де банк утримує частку ринку близько 14%.

Банк обслуговує близько 6 мільйонів активних клієнтів по всій країні та має найбільшу відділеннєву мережу серед усіх банківських установ України. В умовах повномасштабного воєнного вторгнення АТ «Ощадбанк» суттєво посилив стійкість своєї інфраструктури: переважна більшість відділень є енергонезалежними, 38% з них входять до загальнонаціональної мережі POWER BANKING, що забезпечує безперервність обслуговування клієнтів навіть під час тривалих відключень електропостачання. Для обслуговування населення у найбільш небезпечних районах країни функціонують десять мобільних підрозділів банку у прифронтових регіонах, що свідчить про соціальну відповідальність установи та її зобов'язання перед клієнтами незалежно від безпекової ситуації.

Починаючи з початку повномасштабного вторгнення, АТ «Ощадбанк» сфокусувався на нарощенні обсягів залучення коштів фізичних і юридичних осіб, акумулюючи фінансові ресурси для інвестицій в економіку країни. Залучені кошти дозволили банку збільшити обсяги процентних операцій, тим самим частково компенсуючи негативний вплив війни на якість кредитного портфеля. Незважаючи на складні умови функціонування, установа демонструє стабільну позитивну динаміку фінансових результатів: за підсумками 2025 року АТ «Ощадбанк» отримав рекордний у своїй історії чистий прибуток у розмірі 16,1 млрд грн, що більш ніж удвічі перевищує показник 2024 року, а прибуток до оподаткування склав понад 19 млрд грн. Основним драйвером такого зростання стало розширення кредитування реального сектору економіки, яке у 2025 році продемонструвало двозначне зростання в усіх ключових сегментах: роздрібний бізнес зріс до 26,7 млрд грн або на 26%, мікро-, малий та середній бізнес – до 30,2 млрд грн або на 16%, корпоративний бізнес – до 71,3 млрд грн або на 12%. Досягнуті результати формують фінансовий ресурс для подальшого розширення кредитної підтримки пріоритетних секторів економіки, зокрема енергетики, оборонно-промислового комплексу, відновлення інфраструктури та розвитку малого і середнього бізнесу [29; 30]. З метою всебічної оцінки фінансового становища установи у подальшому здійснюється детальний аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності АТ «Ощадбанк» за період 2023–2025 років.

Важливим відправним пунктом аналізу фінансово-господарської діяльності АТ «Ощадбанк» є дослідження динаміки та структури активів банку, оскільки саме активи відображають напрями розміщення залучених ресурсів і визначають масштаби діяльності установи. Розглянемо детальніше склад, структуру та динаміку активів АТ «Ощадбанк» за період 2023–2025 років (таблиця 2.4 та таблиця А.1, додаток А).

Таблиця 2.4 – Динаміка та склад активів АТ «Ощадбанк» у 2023-2025 роках

Активи	Абсолютна сума показників на кінець року, тис. грн			Абсолютне відхилення (+,-), тис. грн		Темп приросту, %	
	2023	2024	2025	2024/2023	2025/2024	2024/2023	2025/2024
1	2	3	4	5	6	7	8
Грошові кошти та їх еквіваленти	35844445	45503290	49413513	+9658845	+3910223	+26,95	+8,59
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	48969137	22088961	13959651	-26880176	-8129310	-54,89	-36,80
Кошти в інших банках	27234593	23145445	33932022	-4089148	+10786577	-15,01	+46,60
Кредити та заборгованість клієнтів	89109019	111082518	128196525	+21973499	+17114007	+24,66	+15,41
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9530103	446949	34266	-9083154	-412683	-95,31	-92,33
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	114948440	205122059	256192790	+90173619	+51070731	+78,45	+24,90
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	24800	24800	24800	-	-	-	-
Інвестиційна нерухомість	542598	559117	24095	+16519	-535022	+3,04	-95,69
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	62772	392	392	-62380	-	-99,38	-
Відстрочений податковий актив	1538642	364404	472021	-1174238	+107617	-76,32	+29,53
Основні засоби та нематеріальні активи	12673950	14540239	20684173	+1866289	+6143934	+14,73	+42,25
Інші фінансові активи	1891134	2232881	2080510	+341747	-152371	+18,07	-6,82
Інші активи	3319426	5811368	9522355	+2491942	+3710987	+75,07	+63,86
Усього чисті активи	345689060	430922424	514537112	+85233364	+83614688	+24,66	+19,40

Джерело: систематизовано автором на основі [26; 27; 28]

Розглядаючи склад та динаміку активів АТ «Ощадбанк» у 2023–2025 роках, можна констатувати стабільну тенденцію до їх зростання протягом усього досліджуваного періоду. Загальна сума чистих активів банку у 2024 році порівняно з 2023 роком збільшилася на 85233364 тис. грн або на 24,66%, а у 2025 році порівняно з 2024 роком – на 83614688 тис. грн або на 19,40%, досягнувши станом на 01.01.2026 року позначки у 514537112 тис. грн. Така динаміка свідчить про послідовне нарощування масштабів діяльності банку навіть в умовах триваючого воєнного стану.

Зростання загальної суми активів у 2024 році порівняно з 2023 роком відбулося переважно за рахунок збільшення статті «Цінні папери, які

обліковуються за амортизованою собівартістю» на 90173619 тис. грн або на 78,45%, що відображає активну політику банку щодо інвестування у державні боргові інструменти. На другому місці за внеском у загальне зростання активів знаходиться стаття «Кредити та заборгованість клієнтів», яка збільшилася на 21973499 тис. грн або на 24,66%. Водночас у 2024 році порівняно з 2023 роком спостерігається суттєве скорочення за статтею «Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток» – на 26880176 тис. грн або на 54,89%, що свідчить про переорієнтацію інвестиційної стратегії банку на менш ризикові інструменти з фіксованою дохідністю.

У 2025 році порівняно з 2024 роком зростання активів також забезпечувалося переважно за рахунок інвестиційного портфеля: стаття «Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю» зросла на 51070731 тис. грн або на 24,90%. Значний приріст також зафіксовано за статтею «Кредити та заборгованість клієнтів» – на 17114007 тис. грн або на 15,41%, що підтверджує послідовне нарощування банком кредитної підтримки реального сектору економіки. Суттєво зросли також «Кошти в інших банках» – на 10786577 тис. грн або на 46,60%, а також «Основні засоби та нематеріальні активи» – на 6143934 тис. грн або на 42,25%, що свідчить про активні інвестиції банку у розвиток власної інфраструктури. Разом із тим продовжилося скорочення статті «Інвестиційна нерухомість» – на 535022 тис. грн або на 95,69%, що вказує на поступове виведення непрофільних активів із балансу банку.

Аналіз структури активів АТ «Ощадбанк» засвідчує суттєві зміни у їх складі протягом досліджуваного періоду. Найбільшу питому вагу в структурі активів стабільно займають цінні папери, що обліковуються за амортизованою собівартістю: їх частка зросла з 33,25% у 2023 році до 47,60% у 2024 році та до 49,79% у 2025 році. Станом на 01.01.2026 інвестиції в цінні папери в сукупності становили 53% від загальних активів банку з обсягом 270,2 млрд грн, що відображає пріоритетну роль цього напрямку в розміщенні ресурсів установи. Така структура є характерною для державних банків в умовах воєнного стану, коли інвестування у державні облігації поєднує в собі

прийнятний рівень дохідності з мінімальним кредитним ризиком.

Друге місце за питомою вагою стабільно посідають кредити та заборгованість клієнтів, частка яких залишалася відносно стабільною: 25,78% у 2023 році, 25,78% у 2024 році та 24,91% у 2025 році, що в абсолютному вираженні становить 128,2 млрд грн станом на початок 2026 року. Частка грошових коштів та їх еквівалентів дещо скоротилася – з 10,37% у 2023 році до 9,60% у 2025 році, хоча в абсолютному вираженні цей показник зріс до 83,1 млрд грн, що забезпечує належний рівень ліквідності банку. Водночас частка фінансових активів, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток, суттєво скоротилася – з 14,17% у 2023 році до 2,71% у 2025 році, що підтверджує зміну інвестиційних пріоритетів банку на користь більш консервативних інструментів. «Структура активів банку протягом 2025 року також зазнала змін у валютній складовій: частка активів у гривні збільшилася на 2,7 в. п. до 81%, тоді як частка активів у доларах США скоротилася на 3,3 в. п. до 12%, а частка євро незначно зросла до 7%» [29]. Загалом структура активів АТ «Ощадбанк» відображає зважену політику розміщення ресурсів, спрямовану на поєднання достатнього рівня ліквідності, підтримки кредитування економіки та збереження капіталу через інвестиції в державні цінні папери.

Невід'ємною складовою аналізу фінансово-господарської діяльності банківської установи є дослідження структури та динаміки пасивів, оскільки саме пасиви відображають джерела формування ресурсної бази банку та визначають його можливості щодо здійснення активних операцій. Розглянемо детальніше склад, структуру та динаміку пасивів АТ «Ощадбанк» за період 2023–2025 років (таблиця 2.5 та таблиця А.2, додаток А).

Розглядаючи склад та динаміку пасивів АТ «Ощадбанк» у 2023–2025 роках, слід відзначити стабільне зростання їх загального обсягу протягом усього досліджуваного періоду. Загальна сума зобов'язань та власного капіталу банку у 2024 році порівняно з 2023 роком збільшилася на 85233365 тис. грн або на 24,66%, а у 2025 році порівняно з 2024 роком – на 83614688 тис. грн або на 19,40%, що повністю узгоджується з динамікою активів банку та підтверджує послідовне нарощування масштабів його діяльності.

Таблиця 2.7 – Склад та динаміка пасивів АТ «Ощадбанк» у 2023-2025 роках

Статті пасивів	Сума показників на кінець року, тис. грн			Абсолютне відхилення (+,-), тис грн		Темп приросту, %	
	2023	2024	2025	2024/2023	2025/2024	2024/2023	2025/2024
1	2	3	4	5	6	7	8
Зобов'язання							
Кошти банків	1641460	431848	536342	-1209612	+104494	-73,69	+24,20
Кошти клієнтів в тому числі	298970130	374329879	442866266	+75359749	+68536387	+25,21	+18,31
Кошти юридичних осіб	108893351	161718675	199767886	+52825324	+38049211	+48,51	+23,53
Кошти фізичних осіб	188332627	210186016	229374618	+21853389	+19188602	+11,60	+9,13
Інші залучені кошти	7022396	9744127	13067558	+2721731	+3323431	+38,76	+34,11
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	2953480	2131312	175373	-822168	-1955939	-27,84	-91,77
Відстрочені податкові зобов'язання	673268	727141	914738	+53873	+187597	+8,00	+25,80
Резерви за зобов'язаннями	939501	1284526	1195699	+345025	-88827	+36,72	-6,92
Інші фінансові зобов'язання	2709961	4980449	5069122	+2270488	+88673	+83,78	+1,78
Інші зобов'язання	1819180	2682262	3456554	+863082	+774292	+47,44	+28,87
Субординований борг	250816	-	-	-250816	-	-100	-
Усього зобов'язань	316980191	396311544	467281652	+79331353	+70970108	+25,03	+17,91
Власний капітал							
Статутний капітал	49472840	49472840	49472840	-	-	-	-
Резервні та інші фонди банку	506325	841277	1235935	+334952	+394658	+66,15	+46,91
Резерви переоцінки	3134312	2488960	2338620	-645352	-150340	-20,59	-6,04
Непокритий збиток	-24404609	-18192196	-5791935	+6212413	+12400261	-25,46	-68,16
Власний капітал	28708868	34610880	47255460	+5902012	+12644580	+20,56	+36,53
Усього зобов'язання та власний капітал	345689059	430922424	514537112	+85233365	+83614688	+24,66	+19,40

Джерело: систематизовано автором на основі [26; 27; 28]

Зобов'язання банку є основною складовою пасивів і демонструють стійку тенденцію до зростання. У 2024 році порівняно з 2023 роком загальна сума зобов'язань збільшилася на 79331353 тис. грн або на 25,03%, а у 2025 році порівняно з 2024 роком – на 70970108 тис. грн або на 17,91%. Основним драйвером зростання зобов'язань протягом усього досліджуваного періоду залишаються кошти клієнтів, які у 2024 році збільшилися на 7559749 тис. грн або на 25,21%, а у 2025 році – на 68536387 тис. грн або на 18,31%, досягнувши

позначки 442866266 тис. грн. У розрізі клієнтських коштів випереджаюче зростання демонструють кошти юридичних осіб: у 2024 році вони зросли на 52825324 тис. грн або на 48,51%, а у 2025 році – на 38049211 тис. грн або на 23,53%, що свідчить про зміцнення позицій банку в обслуговуванні корпоративного сегменту. Кошти фізичних осіб також зростали, хоча й помірнішими темпами: у 2024 році – на 21538389 тис. грн або на 11,60%, у 2025 році – на 19188602 тис. грн або на 9,13%.

Серед інших статей зобов'язань слід відзначити суттєве зростання інших фінансових зобов'язань – у 2024 році на 2270488 тис. грн або на 83,78%. Водночас субординований борг у 2024 році повністю погашено, що зменшило відповідну статтю на 250816 тис. грн або на 100%, що є свідченням зміцнення фінансової незалежності банку. Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток суттєво скоротилися у 2025 році – на 1955939 тис. грн або на 91,77%, що пояснюється особливостями нарахування та сплати податкових зобов'язань у відповідному періоді.

Власний капітал АТ «Ощадбанк» також демонструє позитивну динаміку, хоча й з певними особливостями. У 2024 році власний капітал збільшився на 5902012 тис. грн або на 20,56%, а у 2025 році – на 12644580 тис. грн або на 36,53%, що є особливо позитивним результатом з огляду на умови воєнного стану. Статутний капітал протягом усього досліджуваного періоду залишався незмінним на рівні 49472840 тис. грн. Резервні та інші фонди банку демонструють стрімке зростання: у 2024 році – на 334952 тис. грн або на 66,15%, у 2025 році – на 394658 тис. грн або на 46,91%, що свідчить про послідовне формування банком внутрішніх буферів капіталу. Непокритий збиток поступово скорочується: у 2024 році він зменшився на 6122413 тис. грн або на 25,46%, а у 2025 році – на 12400261 тис. грн або на 68,16%, що відображає накопичення банком позитивних фінансових результатів діяльності.

Аналіз структури пасивів АТ «Ощадбанк» засвідчує їх відносну стабільність протягом досліджуваного періоду при певних змінах у

внутрішньому складі окремих статей. Зобов'язання стабільно становлять переважну частку пасивів: 91,70% у 2023 році, 91,97% у 2024 році та 90,82% у 2025 році, тоді як власний капітал займає відповідно 8,30%, 8,03% та 9,18%. Незначне зростання частки власного капіталу у 2025 році на 1,15 в. п. є позитивною тенденцією, що свідчить про поступове зміцнення капітальної бази банку.

У структурі зобов'язань домінуючу роль відіграють кошти клієнтів, питома вага яких залишається стабільно високою: 86,49% у 2023 році, 86,87% у 2024 році та 86,07% у 2025 році. У розрізі клієнтських коштів відбулися певні структурні зрушення: частка коштів юридичних осіб зросла з 31,50% у 2023 році до 38,82% у 2025 році, тоді як частка коштів фізичних осіб скоротилася з 54,48% до 44,58% відповідно. Така тенденція відображає активне залучення банком корпоративних клієнтів та зміщення акцентів у ресурсній базі на користь юридичних осіб. У структурі власного капіталу спостерігається скорочення частки статутного капіталу з 14,31% у 2023 році до 9,62% у 2025 році, що є наслідком випереджаючого зростання інших складових капіталу, зокрема резервних фондів та скорочення непокритого збитку. Загалом структура пасивів АТ «Ощадбанк» є типовою для великого державного банку з розвиненою клієнтською базою, де основним джерелом фінансування активних операцій виступають залучені кошти клієнтів, а власний капітал виконує функцію буфера для покриття можливих збитків.

Важливим етапом аналізу фінансово-господарської діяльності АТ «Ощадбанк» є дослідження динаміки доходів, витрат та фінансових результатів банку, оскільки саме ці показники відображають ефективність його операційної діяльності та здатність генерувати прибуток в умовах воєнного стану. Розглянемо детальніше склад та динаміку доходів, витрат і фінансових результатів АТ «Ощадбанк» за період 2023–2025 років (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 – Динаміка доходів, витрат та фінансового результату АТ «Ощадбанк» за 2023-2025 роки

Показники	Сума показників на кінець року, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис грн		Темп зростання (спаду), %	
	2023	2024	2025	2024/ 2023	2025/ 2024	2024/ 2023	2025/ 2024
Доходи							
Процентні доходи	32645998	43955805	53872076	+11309807	+9916271	+34,64	+22,56
Процентні витрати (-)	13860769	19634212	22781874	+5773443	+3147662	+41,65	+16,03
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	18785230	24321593	31090202	+5536363	+6768609	+29,47	+27,83
Комісійні доходи	12025315	13042923	14918504	+1017608	+1875581	+8,46	+14,38
Комісійні витрати (-)	5382718	6276106	7286793	+893388	+1010687	+16,60	+16,10
Чистий комісійний дохід	6642597	6766817	7631712	+124220	+864895	+1,87	+12,78
Торговий результат	-2654042	4665826	1449074	+7319868	-3216752	-275,80	-68,94
Інші операційні доходи	258232	626382	1019639	+368150	+393257	+142,57	+62,78
Інші доходи	368442	237393	266028	-131049	+28635	-35,57	+12,06
Всього доходів	23400458	36618011	41456654	+13217553	+4838643	+56,48	+13,21
Витрати							
Відрахування до резервів	-1450009	-2295383	-2004113	-845374	+291270	+58,30	-12,69
Адміністративні та інші операційні витрати	15595593	20355785	23674374	+4760192	+3318589	+30,52	+16,30
Всього витрати	14145584	18060403	21670261	+3914819	+3609858	+27,68	+19,99
Фінансові результати							
Прибуток до оподаткування	9254874	18557609	19786393	+9302735	+1228784	+100,52	+6,62
Витрати на податок на прибуток	3276614	10664430	3759760	+7387816	-6904670	+225,47	-64,74
Чистий прибуток	5978260	7893179	16026633	+1914919	+8133454	+32,03	+103,04

Джерело: систематизовано автором на основі [26; 27; 28]

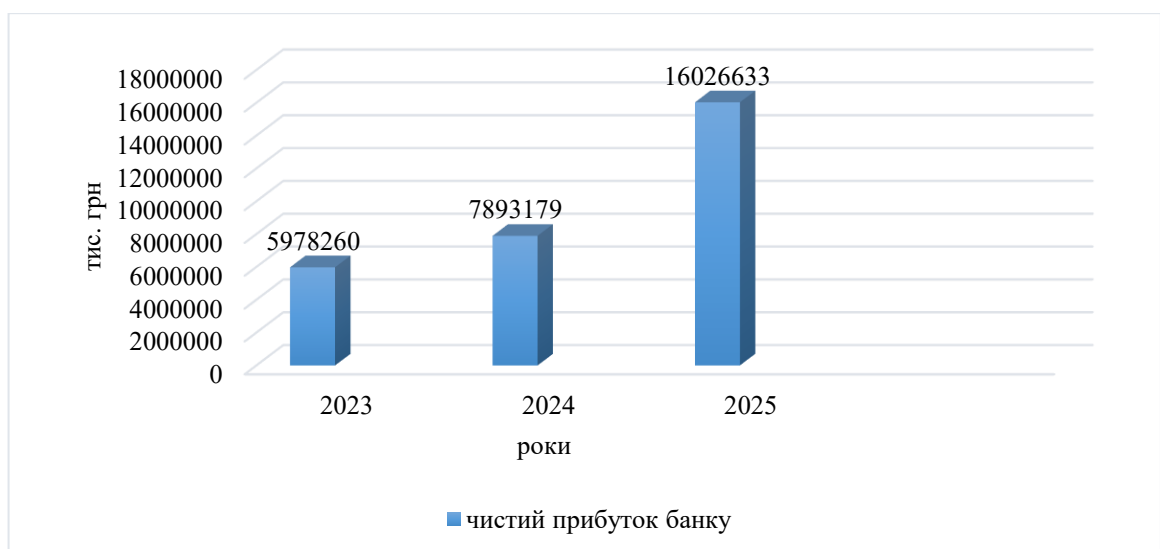

Рисунок 2.1 – Динаміка чистого прибутку АТ «Ощадбанк» за 2023-2025 роки

Аналізуючи динаміку доходів АТ «Ощадбанк» у 2023–2025 роках, слід відзначити їх стабільне зростання протягом усього досліджуваного періоду. Загальна сума доходів банку у 2024 році порівняно з 2023 роком збільшилася на 13217553 тис. грн або на 56,48%, а у 2025 році порівняно з 2024 роком – на 4838643 тис. грн або на 13,21%, що свідчить про послідовне нарощування операційної активності установи.

Чистий процентний дохід банку демонструє особливо вражаючу динаміку: у 2024 році він збільшився на 5536363 тис. грн або на 29,47%, а у 2025 році – на 6768609 тис. грн або на 27,83%, досягнувши 31090202 тис. грн. Чистий комісійний дохід зростає помірнішими темпами: у 2024 році – на 124220 тис. грн або на 1,87%, а у 2025 році – на 864895 тис. грн або на 12,78%. Водночас торговий результат суттєво погіршився: у 2024 році він скоротився на 275,80%, а у 2025 році – на 68,94%, що відображає негативний вплив курсових коливань та кон'юнктури фінансових ринків на результати торговельних операцій банку.

Аналізуючи динаміку витрат АТ «Ощадбанк», слід відзначити їх зростання протягом досліджуваного періоду, яке, однак, відбувалося повільнішими темпами порівняно із зростанням доходів. Загальна сума витрат у 2024 році порівняно з 2023 роком скоротилася на 27,68%, що є позитивною тенденцією, а к 2025 році порівняно з 2024 роком витрати зросли на 19,99%. Адміністративні та інші операційні витрати збільшувалися стабільно: у 2024 році – на 30,52%, а у 2025 році – на 16,30%, що зумовлено зростанням витрат на персонал, підтримку інфраструктури та забезпечення енергонезалежності відділень.

Фінансові результати АТ «Ощадбанк» за досліджуваний період демонструють надзвичайно позитивну динаміку. Чистий прибуток банку зріс у 2024 році на 1914919 тис. грн або на 32,03%, а у 2025 році продемонстрував рекордне зростання – на 8133454 тис. грн або на 103,04%, досягнувши історичного максимуму в 16026633 тис. грн. Загалом стрімке зростання чистого прибутку АТ «Ощадбанк» у 2025 році є переконливим свідченням ефективності діяльності установи та її здатності генерувати стабільні

фінансові результати навіть в умовах триваючого воєнного стану.

Узагальнюючи результати аналізу фінансово-господарської діяльності АТ «Ощадбанк» за 2023–2025 роки, можна констатувати, що банк демонструє стабільну позитивну динаміку за всіма ключовими показниками, що свідчить про його високу стійкість та здатність до ефективного функціонування в умовах воєнного стану. Протягом досліджуваного періоду спостерігається послідовне нарощування активів та ресурсної бази банку, розширення кредитного портфеля в усіх сегментах, зміцнення позицій на ринку залучення коштів юридичних осіб, а також суттєве зростання процентних та комісійних доходів. Структура активів і пасивів залишається відносно стабільною, відображаючи зважену політику розміщення ресурсів із пріоритетом на інвестиції в державні цінні папери та підтримку кредитування реального сектору економіки.

Особливо показовою є динаміка фінансових результатів: чистий прибуток банку за досліджуваний період зріс більш ніж утричі, досягнувши у 2025 році рекордного в історії установи значення. Власний капітал банку поступово зміцнюється за рахунок скорочення непокритого збитку та нарощування резервних фондів, що підвищує фінансову стійкість установи. Таким чином, АТ «Ощадбанк» не лише зберігає, а й послідовно зміцнює свої позиції як одного з найбільших системно важливих банків України, виконуючи водночас важливу соціально-економічну функцію підтримки національної економіки в умовах воєнного часу.

2.2 Аналіз кредитного портфеля та напрями зниження проблемної кредитної заборгованості АТ «Ощадбанк»

Дослідження проблемної кредитної заборгованості АТ «Ощадбанк» доцільно розпочати з аналізу динаміки та структури кредитного портфеля банку, оскільки саме його якісні та кількісні характеристики є основою для

оцінки рівня непрацюючих кредитів установи. АТ «Ощадбанк», як один із найбільших державних банків України, акумулює значний обсяг кредитних вимог до різних категорій позичальників, що зумовлює особливу важливість моніторингу змін у складі та структурі його кредитного портфеля в умовах воєнного стану. З метою всебічної оцінки кредитної діяльності банку розглянемо зміни в обсягах та співвідношенні кредитів у розрізі основних клієнтських сегментів за період 2023–2025 років (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7 – Склад та динаміка кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» у розрізі клієнтських сегментів за 2023–2025 роки

Показник	Сума показників на кінець року, млн грн			Абсолютне відхилення, (+,-)		Темп приросту, %	
	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2024 до 2023	2025 до 2024	2024 до 2023	2025 до 2024
Кредити та заборгованість клієнтів, у тому числі:	89109	111083	128197	+21974	+17114	+24,66	+15,41
кредити та заборгованість юридичних осіб	74149	90004	101575	+15855	+11571	+21,38	+12,86
кредити та заборгованість фізичних осіб	14961	21078	26622	+6117	+5544	+40,89	+26,30

Дані таблиці 2.7 свідчать про стабільне зростання кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» протягом усього досліджуваного періоду, що є позитивною тенденцією з огляду на складні умови функціонування банківської системи в умовах воєнного стану. У 2024 році порівняно з 2023 роком загальний обсяг кредитів та заборгованості клієнтів збільшився на 21974 млн грн або на 24,66%, а у 2025 році порівняно з 2024 роком – на 17114 млн грн або на 15,41%, досягнувши позначки 128197 млн грн. Таке послідовне нарощування кредитного портфеля свідчить про відновлення кредитної активності банку та зростання попиту на фінансові ресурси з боку різних категорій позичальників.

Зростання загального кредитного портфеля у 2024 році порівняно з 2023 роком відбулося переважно за рахунок збільшення обсягів кредитування

юридичних осіб – на 15855 млн грн або на 21,38%. Це пояснюється активною участю АТ «Ощадбанк» у державних програмах кредитної підтримки бізнесу, зокрема програмі «Доступні кредити 5-7-9%», а також пріоритетним фінансуванням стратегічних галузей економіки – енергетики, оборонно-промислового комплексу, агропромислового сектору та відновлення критичної інфраструктури. Як державний банк, АТ «Ощадбанк» цілеспрямовано нарощував кредитну підтримку підприємств, які забезпечують життєдіяльність країни в умовах воєнного стану, що й зумовило випереджаюче зростання корпоративного сегменту кредитного портфеля.

Кредити та заборгованість фізичних осіб також демонструють стійку позитивну динаміку, причому темпи їх зростання є вищими порівняно з корпоративним сегментом. У 2024 році порівняно з 2023 роком обсяг кредитів фізичним особам збільшився на 6117 млн грн або на 40,89%, а у 2025 році порівняно з 2024 роком – на 5544 млн грн або на 26,30%, досягнувши 26622 млн грн. Таке прискорене зростання роздрібного кредитування пояснюється активною участю банку в державній програмі доступного іпотечного кредитування «ЄОселя», яка набула значної популярності серед населення, зокрема серед внутрішньо переміщених осіб та військовослужбовців. Крім того, поступова адаптація населення до умов воєнного часу та відновлення споживчої активності сприяли зростанню попиту на споживчі кредити та інші роздрібні кредитні продукти банку.

Таким чином, кредитний портфель АТ «Ощадбанк» протягом 2023–2025 років демонстрував стабільне зростання в обох клієнтських сегментах, що свідчить про ефективну кредитну політику установи та її здатність нарощувати обсяги фінансової підтримки економіки навіть в умовах триваючого воєнного стану. При цьому випереджаючі темпи зростання роздрібного сегменту поступово змінюють структуру портфеля на користь кредитів фізичним особам, хоча корпоративне кредитування залишається домінуючим напрямом діяльності банку.

Проаналізуємо структуру кредитного портфеля АТ «Ощадбанк»

протягом 2023–2025 років (таблиця 2.8).

Таблиця 2.8 – Структура кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» у розрізі клієнтських сегментів за 2023–2025 роки

Показник	2023 р.		2024 р.		2025 р.	
	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %
Кредити та заборгованість клієнтів, у тому числі:	89109	100	111083	100	128197	100
кредити та заборгованість юридичних осіб	74149	83,21	90004	81,02	101575	79,23
кредити та заборгованість фізичних осіб	14961	16,79	21078	18,98	26622	20,77

Джерело: систематизовано автором на основі [26; 27; 28]

Аналіз структури кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» у розрізі клієнтських сегментів засвідчує домінуючу роль корпоративного кредитування протягом усього досліджуваного періоду, хоча й із тенденцією до поступового зниження його питомої ваги. Зокрема, частка кредитів та заборгованості юридичних осіб скоротилася з 83,21% у 2023 році до 81,02% у 2024 році та до 79,23% у 2025 році, що свідчить про поступову диверсифікацію кредитного портфеля банку на користь роздрібного сегменту. Відповідно, питома вага кредитів фізичним особам зростає з 16,79% у 2023 році до 18,98% у 2024 році та до 20,77% у 2025 році. Така структурна трансформація є закономірним наслідком активної участі банку в державних програмах іпотечного та споживчого кредитування населення, що сприяє поступовому збалансуванню кредитного портфеля між корпоративним і роздрібним сегментами. Незважаючи на зазначені зрушення, корпоративний сегмент залишається визначальним для кредитної діяльності АТ «Ощадбанк», що відповідає його статусу державного банку з пріоритетом фінансової підтримки реального сектору економіки.

Проаналізуємо динаміку та структуру кредитний портфель АТ «Ощадбанк» за 2023-2025 роки в розрізі валют (таблиця 2.9).

Таблиця 2.9 – Динаміка кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» за 2023-2025 роки в розрізі валют

Показник	Сума показників на кінець року, млн грн			Абсолютне відхилення, (+,-)		Темп приросту, %	
	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2024 до 2023	2025 до 2024	2024 до 2023	2025 до 2024
Кредити та заборгованість клієнтів	89109	111083	128197	+21974	+17114	+24,66	+15,41
в національній валюті	63850	83258	102421	+19408	+19163	+30,40	+23,02
в іноземній валюті	25259	27825	25776	+2566	-2049	+10,16	-7,36
Кредити та заборгованість юридичних осіб	74149	90004	101575	+15855	+11571	+21,38	+12,86
в національній валюті	48891	62181	75800	+13290	+13619	+27,18	+21,90
в іноземній валюті	25258	27823	25775	+2565	-2048	+10,16	-7,36
Кредити та заборгованість фізичних осіб	14961	21078	26622	+6117	+5544	+40,89	+26,30
в національній валюті	14959	21077	26621	+6118	+5544	+40,90	+26,30
в іноземній валюті	2	1	1	-1	-	-50,00	-

Джерело: систематизовано автором на основі [26; 27; 28]

Аналіз динаміки кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» у розрізі валют засвідчує чітку тенденцію до гривневізації кредитних операцій банку протягом досліджуваного періоду. Обсяг кредитів у національній валюті зростав випереджаючими темпами: у 2024 році порівняно з 2023 роком він збільшився на 19408 млн грн або на 30,40%, а у 2025 році порівняно з 2024 роком – на 19163 млн грн або на 23,02%, досягнувши 102421 млн грн. Натомість кредити в іноземній валюті у 2024 році зросли лише на 2566 млн грн або на 10,16%, а у 2025 році скоротилися на 2049 млн грн або на 7,36%, що відображає свідому політику банку щодо зменшення валютного кредитного ризику. Така динаміка є цілком закономірною в умовах курсової нестабільності воєнного часу, оскільки валютні кредити несуть підвищений ризик для позичальників, доходи яких формуються переважно в гривні.

Зазначена тенденція простежується в обох клієнтських сегментах, однак найбільш виражена вона у кредитуванні фізичних осіб: кредити фізичним

особам в іноземній валюті є мінімальними та скоротилися з 2 млн грн у 2023 році до 1 млн грн у 2025 році, тоді як гривневе кредитування фізичних осіб зросло на 40,90% у 2024 році та на 26,30% у 2025 році. У корпоративному сегменті також домінує зростання гривневих кредитів – на 27,18% та 21,90% відповідно, тоді як валютні кредити юридичним особам у 2025 році скоротилися на 7,36%. Таким чином, валютна структура кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» еволюціонує у напрямі переважання гривневих інструментів, що знижує залежність якості портфеля від курсових коливань та сприяє зменшенню валютного кредитного ризику установи.

Невід'ємною складовою оцінки якості кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» є аналіз динаміки та структури непрацюючих кредитів, оскільки саме цей показник найбільш повно відображає реальний рівень кредитного ризику, накопиченого банком. Незважаючи на позитивну динаміку нарощування загального обсягу кредитного портфеля, розглянуту вище, якість окремих його складових потребує детальнішого вивчення, адже зростання кредитування саме по собі не свідчить про відсутність проблемних активів. Розглянемо детальніше склад, динаміку та структуру непрацюючих кредитів АТ «Ощадбанк» за період 2023–2025 років (рисунок 2.2 та таблиця А.3, додаток А).

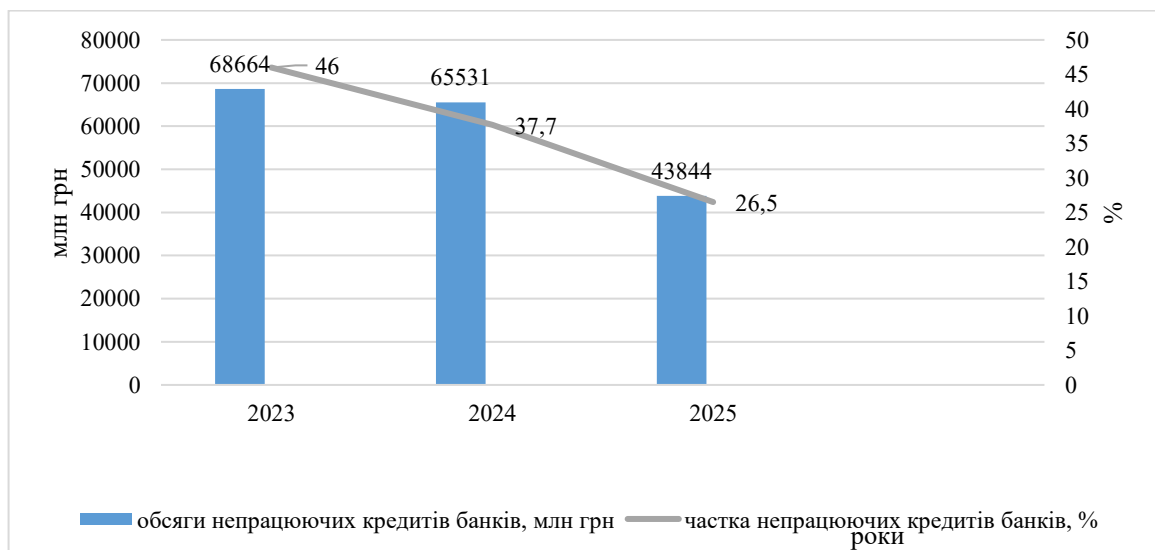

Рисунок 2.2 – Динаміка обсягу та частки непрацюючих кредитів АТ «Ощадбанк» за 2023-2025 роки

Аналіз динаміки непрацюючих кредитів АТ «Ощадбанк» за 2023–2025 роки засвідчує стійку тенденцію до їх скорочення як в абсолютному, так і у відносному вираженні, що є свідченням поступового покращення якості кредитного портфеля банку. Обсяг непрацюючих кредитів скоротився з 68664 млн грн у 2023 році до 65531 млн грн у 2024 році – на 3133 млн грн, а у 2025 році порівняно з 2024 роком відбулося більш суттєве скорочення – на 21687 млн грн, до рівня 43844 млн грн. Таким чином, загальне зменшення обсягу непрацюючих кредитів за досліджуваний період склало 24820 млн грн, що є значним результатом роботи банку з проблемними активами. Відповідно, частка непрацюючих кредитів у кредитному портфелі банку знизилася з 46% у 2023 році до 37,7% у 2024 році та до 26,5% у 2025 році, що у сукупності становить скорочення на 19,5 в. п. за три роки. Попри таку позитивну динаміку, рівень NPL АТ «Ощадбанк» у 26,5% залишається суттєво вищим за середній показник по банківській системі України, який за підсумками 2025 року становив 13,92%, що свідчить про збереження значного обсягу спадкової проблемної заборгованості в портфелі банку. Це підкреслює необхідність продовження активної роботи установи з непрацюючими активами, зокрема шляхом їх реструктуризації, продажу або списання за рахунок раніше сформованих резервів.

Проведений аналіз динаміки та структури непрацюючих кредитів АТ «Ощадбанк» свідчить про те, що незважаючи на позитивну тенденцію до їх скорочення, рівень проблемної заборгованості банку залишається суттєво вищим за середні показники по банківській системі України. Це зумовлює необхідність визначення конкретних напрямів зниження проблемної кредитної заборгованості, які мають реалізовуватися одночасно на двох рівнях – макрорівні, що передбачає заходи з боку регулятора в особі Національного банку України, та мікрорівні, що охоплює внутрішні заходи самого АТ «Ощадбанк». Систематизацію запропонованих напрямів наведено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Напрями зниження проблемної кредитної заборгованості

АТ «Ощадбанк»

Напрямок	Зміст заходу
1	2
1. Макрорівень — заходи Національного банку України	
Розвиток вторинного ринку проблемних активів	Створення законодавчої та інфраструктурної основи для функціонування ринку купівлі-продажу NPL; залучення спеціалізованих компаній з управління проблемними активами (АМС) за зразком досвіду країн ЄС
Запровадження державних програм реструктуризації воєнних боргів	Розроблення механізмів часткової компенсації збитків банків від кредитів, що стали проблемними внаслідок воєнних дій; надання державних гарантій за реструктуризованими кредитами стратегічних підприємств
Посилення вимог до резервування та капіталізації	Запровадження диференційованих вимог до формування резервів залежно від строку перебування кредиту в статусі NPL; стимулювання державних банків до нарощування капітальної бази для покриття накопичених збитків
Гармонізація зі стандартами ЄС у сфері NPL	Прискорення впровадження стандартів ЕВА щодо класифікації та звітності за непрацюючими кредитами; запровадження обов'язкових планів скорочення NPL для банків із часткою проблемних кредитів понад встановлений норматив
2. Мікрорівень — внутрішні заходи АТ «Ощадбанк»	
Прискорення списання безнадійної заборгованості	Розроблення та впровадження чіткого внутрішнього регламенту щодо строків і порядку списання кредитів, за якими сформовано 100% резервів; систематичний перегляд портфеля NPL з метою виявлення активів, що підлягають списанню
Активізація реструктуризації проблемних кредитів	Впровадження індивідуальних програм реструктуризації для корпоративних позичальників із потенціалом відновлення діяльності; застосування механізмів конвертації частини боргу в акціонерний капітал для великих підприємств-боржників
Продаж проблемних активів колекторським компаніям	Розширення практики цесії (відступлення права вимоги) за роздрібними NPL спеціалізованим колекторським компаніям; формування пулів однорідних проблемних кредитів для підвищення привабливості їх продажу
Удосконалення системи раннього виявлення проблемних кредитів	Впровадження автоматизованих систем моніторингу фінансового стану позичальників на основі big data та штучного інтелекту; розроблення скорингових моделей раннього попередження для виявлення потенційно проблемних кредитів
Посилення роботи із заставним майном	Прискорення процедур звернення стягнення на предмети застави за безнадійними кредитами; розвиток власної інфраструктури реалізації заставного майна, зокрема через електронні торгові майданчики
Підвищення якості первинної оцінки позичальників	Удосконалення методології оцінки кредитоспроможності з урахуванням воєнних ризиків; посилення верифікації фінансової звітності позичальників та запровадження додаткових критеріїв оцінки для підприємств із зон підвищеного ризику
Застосування зарубіжного досвіду управління NPL	Впровадження практики створення внутрішніх підрозділів з управління проблемними активами (workout units) за зразком банків ЄС; використання досвіду країн Балтії та Польщі щодо прискореного очищення банківських балансів після кризових періодів

Джерело: розроблено автором на основі [31; 32; 33]

Розглянемо детальніше зміст кожної із запропонованих груп заходів. Одним із ключових напрямів зниження рівня проблемної заборгованості державних банків України є вдосконалення нормативно-правової бази з боку Національного банку України. Чинне регуляторне середовище, попри суттєвий прогрес у наближенні до стандартів ЄС після запровадження Постанови № 351, все ще містить певні обмеження, які сповільнюють процес очищення банківських балансів від накопичених проблемних активів. Зокрема, процедури визнання кредитів безнадійними та їх подальшого списання залишаються достатньо тривалими та бюрократично обтяженими, що стримує банки від своєчасного виведення неліквідних активів з балансу. У цьому контексті доцільним є запровадження НБУ чітких регуляторних стимулів для прискореного списання безнадійних активів державними банками, зокрема шляхом спрощення відповідних внутрішніх процедур та зменшення регуляторного навантаження на установи, які демонструють активну роботу з NPL.

Важливим інструментом скорочення проблемної заборгованості, широко використовуваним у країнах ЄС, є розвиток вторинного ринку проблемних активів. Досвід таких країн, як Італія, Іспанія та Греція, які в різні роки стикалися з критично високим рівнем NPL, свідчить про те, що створення функціонуючого ринку купівлі-продажу проблемних кредитів дозволяє банкам швидко вивільняти капітал та зосереджуватися на основній діяльності. В Україні такий ринок перебуває на початковому етапі розвитку, а відповідна законодавча база потребує суттєвого вдосконалення. НБУ спільно з профільними міністерствами доцільно розробити комплексний нормативний акт, що визначав би правові засади функціонування ринку NPL, вимоги до учасників такого ринку та механізми захисту прав боржників при відступленні права вимоги. Перспективним є також залучення до цього процесу спеціалізованих компаній з управління проблемними активами – так званих АМС (Asset Management Company), які могли б приймати на баланс пули

проблемних кредитів від державних банків та здійснювати їх поступову реалізацію або реструктуризацію [31].

Окремої уваги заслуговує питання розроблення державних програм реструктуризації кредитів, що стали проблемними безпосередньо внаслідок воєнних дій. Значна частина непрацюючих кредитів АТ «Ощадбанк» сформована підприємствами, які опинилися в зонах бойових дій, були змушені евакуювати виробництво або зазнали прямих збитків від руйнування майна. Такі позичальники об'єктивно не мали можливості обслуговувати кредитні зобов'язання, що не є наслідком їхньої недобросовісності чи неефективності. У зв'язку з цим доцільним є запровадження державного механізму часткової компенсації збитків банків від таких кредитів, зокрема через систему державних гарантій або часткового покриття з фонду відновлення. Подібний підхід застосовувався в ряді країн після масштабних економічних потрясінь і дозволяв одночасно вирішувати проблему банківських балансів та підтримувати реальний сектор економіки.

Важливим регуляторним інструментом є також гармонізація вітчизняних підходів до класифікації та звітності за NPL зі стандартами Європейського банківського органу (ЕВА). Відповідно до практики ЄС, банки з часткою непрацюючих кредитів понад 5% зобов'язані розробляти та виконувати обов'язкові плани скорочення NPL із чіткими цільовими показниками та строками їх досягнення. Запровадження аналогічної вимоги в Україні спонукало б державні банки, включаючи АТ «Ощадбанк», до більш системної та цілеспрямованої роботи з проблемними активами під наглядом регулятора [32].

Заходи на мікрорівні. На рівні самого АТ «Ощадбанк» першочерговим напрямом є прискорення процедур списання безнадійної заборгованості, за якою вже сформовано повний обсяг резервів. Як зазначалося вище, значна частина скорочення NPL у банківській системі у 2025 році відбулася саме завдяки масштабному списанню ПриватБанком старих безнадійних активів. АТ «Ощадбанк» також має значний обсяг кредитів із тривалим простроченням

та повним резервуванням, подальше утримання яких на балансі не має економічного сенсу, оскільки лише штучно завищує рівень NPL та ускладнює оцінку реальної якості портфеля. Для прискорення цього процесу банку доцільно розробити чіткий внутрішній регламент із визначенням критеріїв та строків списання, а також здійснювати регулярний – не рідше одного разу на квартал – перегляд портфеля NPL з метою виявлення активів, що відповідають критеріям безнадійності.

Паралельно зі списанням важливим напрямом є активізація реструктуризації тих проблемних кредитів, позичальники за якими мають реальний потенціал відновлення платоспроможності. Реструктуризація є більш економічно вигідним інструментом порівняно зі стягненням, оскільки дозволяє зберегти кредитні відносини та отримати хоча б частину доходів за кредитом. Для корпоративних позичальників із складною фінансовою ситуацією, зумовленою переважно воєнними чинниками, доцільним є застосування механізму конвертації частини боргу в акціонерний капітал, що дозволяє банку зберегти вартість активу в альтернативній формі. Досвід таких країн, як Польща та країни Балтії, які успішно подолали кризу NPL після економічних потрясінь 2008–2009 років, свідчить, що саме комбінування реструктуризації та конвертації боргу в капітал є найбільш ефективним підходом для корпоративного сегменту.

Для роздрібного портфеля NPL перспективним є розвиток практики продажу проблемних кредитів спеціалізованим колекторським компаніям. Незважаючи на те, що такий продаж здійснюється зі значним дисконтом до номінальної вартості боргу, він дозволяє банку швидко вивільнити ресурси, уникнути тривалих судових процедур та скоротити адміністративні витрати на роботу з масовою роздрібною заборгованістю. Для підвищення привабливості таких операцій АТ «Ощадбанк» доцільно формувати однорідні пули NPL за типом продукту, строком прострочення та географією, що спрощує їх оцінку потенційними покупцями та дозволяє отримати кращу ціну при продажу [31].

Окремим стратегічним напрямом є вдосконалення системи раннього виявлення проблемних кредитів, що дозволяє мінімізувати перехід якісних кредитів до категорії NPL у майбутньому. Сучасні технологічні рішення на основі великих даних та штучного інтелекту дозволяють аналізувати значно ширший масив інформації про позичальника, ніж традиційні методи кредитного аналізу, – включаючи дані про рух коштів на рахунках, платіжну дисципліну в інших банках, зміни у реєстрах нерухомості та судових реєстрах. Впровадження таких систем моніторингу дозволило б АТ «Ощадбанк» виявляти ознаки погіршення якості кредиту на ранніх стадіях і вживати превентивних заходів ще до настання формального прострочення [33].

Таким чином, зниження рівня проблемної кредитної заборгованості АТ «Ощадбанк» потребує комплексного підходу, що поєднує регуляторні заходи на макрорівні з активними внутрішніми діями самого банку. Реалізація запропонованих заходів дозволить не лише наблизити показник NPL банку до середнього рівня по банківській системі, а й підвищити загальну якість кредитного портфеля та ефективність кредитної діяльності установи в умовах повоєнного відновлення економіки України.

ВИСНОВКИ

Проблемна кредитна заборгованість є одним із найбільш актуальних викликів для банківської системи України, особливо в умовах тривалого воєнного стану та пов'язаної з ним економічної нестабільності. Накопичення непрацюючих кредитів суттєво знижує фінансову стійкість банківських установ, обмежує їхню кредитну активність та перешкоджає ефективному перерозподілу фінансових ресурсів в економіці. Саме тому дослідження сутності, причин виникнення та шляхів зниження проблемної заборгованості на прикладі АТ «Ощадбанк» є актуальним як з теоретичної, так і з практичної точки зору.

У процесі дослідження теоретичних засад проблемної кредитної заборгованості встановлено, що кредитна діяльність є фундаментальним елементом функціонування банківської системи та розвитку національної економіки. Водночас кредитна діяльність нерозривно пов'язана з кредитним ризиком, реалізація якого призводить до виникнення проблемної заборгованості.

Аналіз наукових підходів до визначення поняття «проблемний кредит» засвідчив відсутність єдиного загальноприйнятого трактування цього явища серед вітчизняних і зарубіжних учених. За результатами узагальнення наявних наукових підходів сформульовано наступне визначення: проблемний кредит – це кредитний продукт, за яким позичальником порушено одну або кілька умов кредитного договору, спостерігається прострочення виконання зобов'язань, погіршення фінансового стану боржника та/або зниження якості забезпечення, що створює реальну або потенційну загрозу часткової чи повної втрати банком наданих коштів.

Встановлено принципову відмінність між поняттями «проблемний кредит» та «непрацюючий кредит». Поняття «непрацюючий кредит» має чітко визначені кількісні критерії ідентифікації – зокрема, конкретний строк

прострочення погашення заборгованості понад 90 днів відповідно до Постанови НБУ № 351, – що робить його більш формалізованим та придатним для цілей регуляторної звітності. Натомість поняття «проблемний кредит» є значно ширшою економічною категорією, що охоплює не лише кредити з фактичним простроченням, а й ті, щодо яких існують будь-які ознаки погіршення якості. Таким чином, кожен непрацюючий кредит є проблемним, однак не кожен проблемний кредит автоматично набуває статусу непрацюючого.

У роботі систематизовано ознаки виникнення проблемних кредитів, та встановлено, що на практиці зазначені ознаки рідко проявляються ізольовано – як правило, виникнення однієї з них є передвісником появи інших, що свідчить про системний характер проблемності кредиту.

Досліджено класифікацію проблемних кредитів за дев'ятьма основними ознаками. Така багатовимірна класифікація дозволяє банківським установам точніше оцінювати якість кредитного портфеля та визначати рівень кредитного ризику за окремими групами позик. Серед методів зниження рівня проблемних кредитів виокремлено внутрішні методи – реабілітацію та ліквідацію заборгованості – та зовнішні методи, що передбачають залучення ринкових механізмів та третіх сторін, зокрема продаж проблемної заборгованості колекторським компаніям, сек'юритизацію активів та участь у державних програмах підтримки.

Аналіз сучасного стану проблемної заборгованості банків України за 2023–2025 роки засвідчив стійку тенденцію до скорочення рівня непрацюючих кредитів у банківській системі. Загальна частка NPL знизилася з 37,35% у 2023 році до 13,92% у 2025 році. Водночас встановлено, що різке статистичне зниження частки NPL у 2025 році зумовлене переважно одноразовим масштабним списанням старих безнадійних активів державними банками, зокрема ПриватБанком, який у грудні 2025 року припинив визнання близько 140 млрд грн старих непрацюючих гривневих активів. Це свідчить про

переважно технічний характер покращення показника NPL, а не про системне підвищення платоспроможності позичальників.

Аналіз динаміки непрацюючих кредитів у розрізі десяти найбільших банків України виявив структурну проблему підвищеного рівня NPL у державному банківському секторі. Усі чотири державні банки – ПриватБанк, Ощадбанк, Укрексімбанк та Укргазбанк – входять до переліку установ із найвищим рівнем непрацюючих кредитів, що є наслідком накопиченої спадкової проблемної заборгованості попередніх років та підвищеного кредитного ризику, притаманного державним установам з огляду на специфіку їхньої кредитної політики. Натомість банки з іноземним та приватним капіталом демонструють суттєво нижчий рівень NPL, що підкреслює необхідність реформування підходів до кредитної діяльності державних банків.

Аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «Ощадбанк» за 2023–2025 роки засвідчив стабільну позитивну динаміку за всіма ключовими показниками. Загальний обсяг активів банку зріс на 49% у 2025 році у порівнянні з 2023 роком. Основу активів формують цінні папери, що обліковуються за амортизованою собівартістю, питома вага яких зросла до 49,79% у 2025 році, а також кредити та заборгованість клієнтів із часткою 24,91%. Ресурсна база банку формується переважно за рахунок коштів клієнтів, питома вага яких стабільно перевищує 86% від загальних зобов'язань. Чистий прибуток банку за досліджуваний період зріс більш ніж утричі, досягнувши у 2025 році рекордного в історії установи значення – 16,1 млрд грн.

Аналіз кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» засвідчив його стабільне зростання. У структурі портфеля домінують кредити юридичних осіб із часткою близько 79%, хоча спостерігається поступове зростання питомої ваги роздрібного кредитування – з 16,79% у 2023 році до 20,77% у 2025 році. Аналіз валютної структури кредитного портфеля виявив чітку тенденцію до гривневізації кредитних операцій: обсяг кредитів у національній валюті

зростав випереджаючими темпами, тоді як валютні кредити у 2025 році скоротилися на 7,36%.

Динаміка непрацюючих кредитів АТ «Ощадбанк» демонструє позитивну тенденцію до їх скорочення: частка непрацюючих кредитів знизилася з 46% у 2023 році до 26,5% у 2025 році. Попри суттєве покращення, рівень NPL банку залишається майже вдвічі вищим за середній показник по банківській системі України, що підтверджує необхідність продовження активної роботи з проблемними активами.

За результатами проведеного дослідження запропоновано комплекс заходів щодо зниження рівня проблемної кредитної заборгованості АТ «Ощадбанк», систематизованих за двома рівнями. На макрорівні запропоновано: удосконалення нормативної бази НБУ щодо роботи з NPL та спрощення процедур списання безнадійних активів; розвиток вторинного ринку проблемних активів із залученням спеціалізованих компаній з управління активами за досвідом країн ЄС; розроблення державних програм реструктуризації кредитів, що стали проблемними внаслідок воєнних дій; запровадження обов'язкових планів скорочення NPL для банків із підвищеним рівнем проблемної заборгованості за зразком вимог Євросоюзу. На мікрорівні запропоновано: активізацію реструктуризації проблемних кредитів із потенціалом відновлення, зокрема через механізм конвертації боргу в акціонерний капітал для великих корпоративних позичальників; розвиток практики продажу роздрібних NPL колекторським компаніям; впровадження автоматизованих систем раннього виявлення проблемних кредитів на основі новітніх цифрових технологій; посилення роботи із заставним майном через електронні торгові майданчики. Реалізація запропонованих заходів дозволить АТ «Ощадбанк» наблизити показник NPL до середнього рівня по банківській системі та підвищити загальну якість кредитного портфеля в умовах повоєнного відновлення економіки України.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. The International Monetary Fund [Electronic resource] – Available at: <https://www.imf.org> (дата звернення: 9.04.2026)
2. Guidance to banks on non-performing loans. ECB 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/guidance_on_npl.en.pdf (дата звернення: 9.04.2026).
3. Крухмаль О. В. Проблемні кредити: сутність та причини виникнення в сучасних умовах [Електронний ресурс] / О. В. Крухмаль, Л. Д. Павленко, Я. Ю. Тарасенко // Modern Economics. – 2021. – № 27(2021). – С. 61-69. – URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V27\(2021\)-08](https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-08) (дата звернення: 9.04.2026).
4. Волкова Н. І. Проблемна кредитна заборгованість банків України: сучасний стан та напрями її подолання [Електронний ресурс]. / Н. І. Волкова, Д. С. Віньгора // Modern Economics. – 2020. – № 23(2020). – С. 37-43. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V23\(2020\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V23(2020)-06). (дата звернення: 9.04.2026).
5. Олійник А. В. Проблемні кредити та їх вплив на платоспроможність банків в Україні. [Електронний ресурс] / А. В. Олійник, І. В. Воловник // Економіка та суспільство. – 2016. – №6. – С. 300-307. Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/6_ukr/6_2016.pdf#page=300 (дата звернення: 12.04.2026).
6. Огородник В. В. Проблемні кредити банків з державною участю в Україні (сучасний стан та причини виникнення) [Електронний ресурс] / В. В. Огородник // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2019. – №2 (2). – С. 38–43. – URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/23_2_2019ua/9.pdf (дата звернення: 12.04.2026).
7. Яременко О. Р. Проблемні кредити банків: сутність, сучасний стан та методи їх регулювання [Електронний ресурс] / О.Р. Яременко, Е.Ю. Лисенко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – №8. – С.

1080-1085. – URL: <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/226.pdf>. (дата звернення: 14.04.2026)

8. Крупка М. І. Економічна сутність проблемного кредиту у банківській діяльності [Електронний ресурс] / М. І. Крупка, О. Б. Баран // Науковий вісник НЛТУ України. – 2016. – Вип. 26 (2). – С.209-217. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ekonomichna-sutnist-problemnogo-kreditu-u-bankivskiy-diyalnosti/viewer> (дата звернення: 15.04.2026).

9. Миколишин М. М. Вплив проблемної заборгованості на платоспроможність банківської системи України [Електронний ресурс] / М. М. Миколишин, М. С. Білокриницький, В. І. Кравчук // Приазовський економічний вісник. – 2018. – №6 (11). – С. 466-473. – URL: https://rev.kpu.zp.ua/journals/2018/6_11_uk/84.pdf (дата звернення: 18.04.2026).

10. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : Постанова Правління Національного банку України від 30.06.2016 р. № 351 [Електронний ресурс]. – URL: www.bank.gov.ua/document/download?docId=33378802 (дата звернення: 18.04.2026).

11. Коць О. О. Сутність проблемних кредитів банків та управління ними. [Електронний ресурс] / О. О. Коць, П. Г. Ільчук, О. В. Карпів // Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. – Вип. 22. – С. 806-810. – URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/152.pdf> (дата звернення: 20.04.2026).

12. Осечко І. О. Економічна сутність проблемних кредитів банку та їх класифікація [Електронний ресурс] / І.О. Осечко // Фінансовий простір. – 2016. – № 1(21). – С. 32-38. – URL: <https://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/view/449> (дата звернення: 21.04.2026).

13. Ларіонова К. Л. Формування системи управління проблемними кредитами [Електронний ресурс] / К. Л. Ларіонова, І. В. Гоменюк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2017. – № 5. – С. 227-232. – URL: https://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/pdfbase/2017/2017_5/jrn/pdf/43.pdf (дата звернення: 22.04.2026).

14. Ларіонова К. Л. Проблемна заборгованість банків України в умовах воєнного стану [Електронний ресурс] / К. Л. Ларіонова, Г. І. Капінос // Modeling the development of the economic systems, – 2024. – №1. – С. 98–104. – URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-11-13> (дата звернення: 24.04.2026).
15. Приказнюк Н. В. Сучасні підходи до управління проблемними кредитами в банках [Електронний ресурс] / Н. В. Приказнюк, Ю. В. Загороднюк // Причорноморські економічні студії: Гроші, фінанси і кредит. – 2022. – №73. – С. 103-109. URL: https://bses.in.ua/journals/2022/73_2022/18.pdf (дата звернення: 26.04.2026).
16. Устюк Л. Особливості роботи з NPL в умовах воєнної агресії [Електронний ресурс] / Л. Устюк // Юридична практика. 05.08.2024. – URL: <https://pravo.ua/osoblyvosti-roboty-z-npl-v-umovakh-voiennoi-ahresii/> (дата звернення: 28.04.2026).
17. Андрос С. В. Механізм врегулювання проблемних банківських кредитів в умовах війни [Електронний ресурс] / С.В. Андрос, В.Г. Герасимчук // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2023. – № 1 (65). – С. 12-25. – URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2023/No1/12.pdf> (дата звернення: 1.05.2026)
18. Крухмаль О. В. Аналіз проблемної заборгованості в банківській системі України [Електронний ресурс] / О. В. Крухмаль, О. А. Ковригіна // Економіка, фінанси, право. – 2019. – №11/2. – С. 9-12. – URL: <https://efp.in.ua/uk/journal-article/284> (дата звернення: 9.05.2026)
19. Нові підходи НБУ до визначення непрацюючих активів/кредитів : Національний банк України. [Електронний ресурс]. – URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 12.05.2026).
20. Обсяги активних операцій та частка непрацюючих активів. Наглядова статистика НБУ. Національний банк України [Електронний ресурс]. – URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 19.05.2026).
21. Частка непрацюючих кредитів у банках за 2024 рік скоротилася до

30% [Електронний ресурс]. Національний банк України. – URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsyuyuchih-kreditiv-u-bankah-za-2024-rik-skorotilasya-do-30> (дата звернення: 20.05.2026)

22. Частка непрацюючих кредитів (NPL) в Україні незважаючи на тривалу повномасштабну війну знижується. Національний банк України. [Електронний ресурс]. – URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl> (дата звернення: 20.05.2026)

23. ПриватБанк списав 140 млрд грн проблемних кредитів і знизив NPL до 8,45%. [Електронний ресурс]. – URL: <https://inventure.com.ua/uk/news/ukraine/privatbank-spisav-140-mlrd-grn-problemnih-kreditiv-i-zniziv-npl-do-845percent> (дата звернення: 22.05.2026).

24. Безнадійні борги на 82 млрд грн і 85% NPL у держбанках. Національний банк України. [Електронний ресурс]. – URL: <https://mind.ua/publications/20287408-beznadijni-borgi-na-82-mlrd-grn-i-85-npl-u-derzhbankah-yak-bankivskij-sektor-rozchishchae-problemni-kre> (дата звернення: 24.05.2026)

25. Показники фінансової діяльності банків України. Фінансові результати на 01.01.2024. Наглядова статистика НБУ. [Електронний ресурс]. – URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 25.05.2026).

26. Показники фінансової діяльності банків України. Фінансові результати на 01.01.2025. Наглядова статистика НБУ [Електронний ресурс]. – URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 26.05.2026).

27. Показники фінансової діяльності банків України. Фінансові результати на 01.01.2026. Наглядова статистика НБУ [Електронний ресурс]. – URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 26.05.2026).

28. Звіт про фінансову стабільність, червень 2025 року. Національний банк України [Електронний ресурс]. – URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit->

pro-finansovu-stabilnist-cherven-2025-roku (дата звернення: 27.05.2026)

29. Звіт про управління АТ «Державний Ощадний банк України» за 2025 рік [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist> (дата звернення: 28.05.2026).

30. За результатами 2025 року Ощадбанк подвоїв власний прибуток до 16,1 млрд грн. Новини АТ «Ощадбанку». 26.02.2026. [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.oschadbank.ua/news/za-rezultatami-2025-roku-osadbank-podvoiv-vlasnij-pributok-do-161-mlrd-grn> (дата звернення: 28.05.2026)

31. Слюсаренко Є. Р. Управління проблемними активами банків у контексті надзвичайних викликів та загроз в Україні [Електронний ресурс] / Є. Р. Слюсаренко // Економічна наука. – 2024. – №14. – С. 177-186. – URL: www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/4158 (дата звернення: 29.05.2026)

32. Carvalho Luis A risk-based approach to assess NPLs / Luis Carvalho, Daniele Frison // Banco Central Europeo. – 11 February 2026. – URL: www.bankingsupervision.europa.eu/press/supervisory-newsletters/newsletter/2026/html/ssm.nl260211_1.es.html (дата звернення: 29.05.2026)

33. Штучний інтелект в українському банківському секторі: можливість чи необхідність? [Електронний ресурс]. - 01.05.2024. – Прес-служба АТ «Ощадбанк». – URL: www.oschadbank.ua/news/stucnij-intelekt-v-ukrainskomu-bankivskomu-sektori-mozlivist-ci-neobhidnist (дата звернення: 29.05.2026)

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Таблиця А.1 – Склад та структура активів АТ «Державний ощадний банк України» у 2023-2025 роках

У відсотках

Показники	Питома вага			Зміна питомої ваги	
	2023	2024	2025	2024/2023	2025/2024
Грошові кошти та їх еквіваленти	10,37	10,56	9,60	+0,19	-0,96
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	14,17	5,13	2,71	-9,04	-2,41
Кошти в інших банках	7,88	5,37	6,59	-2,51	+1,22
Кредити та заборгованість клієнтів	25,78	25,78	24,91	-	-0,86
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	2,76	0,10	0,01	-2,65	-0,10
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	33,25	47,60	49,79	14,35	2,19
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	0,01	0,01	0,01	-	-
Інвестиційна нерухомість	0,16	0,13	0,01	-0,03	-0,12
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	0,02	-	-	-0,02	-
Відстрочений податковий актив	0,45	0,08	0,09	-0,36	+0,01
Основні засоби та нематеріальні активи	3,67	3,37	4,02	-0,29	+0,65
Інші фінансові активи	0,55	0,52	0,40	-0,03	-0,11
Інші активи	0,96	1,35	1,85	+0,39	+0,50
Усього чисті активи	100	100	100	-	-

КІНЕЦЬ ДОДАТКУ А

Таблиця А.2 – Склад та структура пасивів АТ «Державний ощадний банк України» за 2023-2025 роки

У відсотках

Показники	Роки			Зміна питомої ваги	
	2023	2024	2025	2024/ 2023	2025/ 2024
Зобов'язання					
Кошти банків	0,47	0,10	0,10	-0,37	-
Кошти клієнтів в тому числі	86,49	86,87	86,07	+0,38	-0,80
Кошти юридичних осіб	31,50	37,53	38,82	+6,03	+1,30
Кошти фізичних осіб	54,48	48,78	44,58	-5,70	-4,20
Інші залучені кошти	2,03	2,26	2,54	+0,23	+0,28
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0,85	0,49	0,03	-0,36	-0,46
Відстрочені податкові зобов'язання	0,19	0,17	0,18	-0,03	+0,01
Резерви за зобов'язаннями	0,27	0,30	0,23	+0,03	-0,07
Інші фінансові зобов'язання	0,78	1,16	0,99	+0,37	-0,17
Інші зобов'язання	0,53	0,62	0,67	+0,10	+0,05
Субординований борг	0,07	-	-	-0,07	-
Усього зобов'язань	91,70	91,97	90,82	+0,27	-1,15
Власний капітал					
Статутний капітал	14,31	11,48	9,62	-2,83	-1,87
Резервні та інші фонди банку	0,15	0,20	0,24	+0,05	+0,04
Резерви переоцінки	0,91	0,58	0,45	-0,33	-0,12
Нерозподілений прибуток (Непокритий збиток)	-7,06	-4,22	-1,13	+2,84	+3,10
Власний капітал	8,30	8,03	9,18	-0,27	+1,15
Усього зобов'язання та власний капітал	100	100	100	-	-

Таблиця А.3 – Динаміка обсягу та частки непрацюючих кредитів АТ «Ощадбанк» за 2023-2025 роки

Показники	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Абсолютне відхилення, (+,-)	
				2024 до 2023	2025 до 2024
Обсяги непрацюючих кредитів (NPL) банків, млн грн	68664	65531	43844	-3133	-21687
Частка непрацюючих кредитів (NPL) банків, %	46	37,7	26,5	-8,3	-11,2